49րդ ՏԱՐԻ   ԹԻՒ 1527   Կ. ՊՈԼԻՍ   ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ   15–28 ՅՈՒՆԻՍ 1906   6 ՃԷՄԱԶԻԻԼ ԷՎՎԷԼ 1324 – 15 ՀՕԶԻՐԱՆ 1322

Journal Armenien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գապը Ալի Ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւններ ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزته‌در
صاحب امتیازی: ارمانس قرب
اداره‌خانه‌سی: باب‌عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 դր.	50 դր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 Ֆր.	18 Ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 դրուշ.
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ   ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ» ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՐՇԱԼՈՅՍԻՆ   10 ՓԱՐԱ

ԵՐԿԱԹԱԳՈՐԾԻ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

ԶՈՐՍ ԳՈՐԾԱՒՈՐՈՎ ԲԱՑՈՒԱԾ ԳԱՐԲՆՈՑ ՄԸ, ՈՒՐ ՀԻՄԱ ՅԻՍՈՒՆՎԵՑ ՀԱԶԱՐ ՄԱՐԴԻԿ Կ'ԱՇԽԱՏԻՆ

ՔՐՈՒՊԻ ԸՆՏԱՆԻՔԸ

Գերման կառավարութիւնը ձուլածոյ պողպատի շինութեան տեսակէտով միւս բոլոր երկիրները գերազանցած է։ Այս գերակշռութիւնը Ալֆրէտ Քրուբի բազմաթիւ աքնութիւններուն ու անվերջ ջանքերուն պտուղը կրնանք համարել։ Ալֆրէտ Քրուբի արհեստական հաստատութեանց և վաճառականական գործառնութեանց մէջ ունեցած ճարտարութիւնը անուրանալի է և կարգ մը հեղինակներու կարծիքին նայելով մինչև հիմակ իր նմանը ունեցած չէ։ Իր զաւակը Ֆրետերիք Ալֆրէտ ալ հօրը օրինակին հետեւած է, և երկուքին գործունէութեան և ջանքերուն շնորհիւ հաստատուած արհեստանոցը այսօր արտաքոյ կարգի հրաշալիքներ արտադրած է։

19րդ դարուն գերմանական երկաթագործութեան յառաջդիմութեան վրայ գաղափար մը կազմելու համար, նախ և առաջ այս երկու նշանաւոր ճարտարագործներուն աշխատութեանց և ջանքերուն վրայ կարգ մը բացատրութիւններ տալ անօգուտ չենք համարեր, որովհետև անոնց կենսագրութիւնը մեծ առնչութիւն ունի իրենց հաստատած գործին և ճարտարարուեստական արտադրութիւններուն հետ։

Ալֆրէտ Քրուբ, թէև բաւականաչափ գործիքներ և միջոցներ չունէր և ոչ ալ նիւթական կարողութիւն, սակայն ցոյց տուած գործունէութիւնը, հաստատամտութիւնը և կամքի արտակարգ կորովը օրէ օր յաջողութեան նոր արահետներ գծեցին իր առջեւ. զարմանալին այն է որ ինք միշտ կը փափաքէր դժուարութիւններու հանդիպիլ և երբ իր գործունէութեան շնորհիւ զանոնք հարթէր, այն ատեն միայն հանգիստ շունչ կ'առնէր։

Ալֆրէտ Քրուբ ծնած է Էսէնի մէջ 1812 Ապրիլ 26ին։ Հայրը՝ Ֆրետերիք Քրուբ պողպատ շինելու համար 1819ին նոյն քաղաքին մէջ պզտիկ արհեստանոց մը հաստատած էր։ Մինչև այն ատեն անգլիական պողպատներուն շինութեան գաղտնիքը դեռ անծանօթ էր Գերմանացիներուն, սակայն Ֆրետերիք Քրուբ այդ գաղտնիքը երեւան հանելէ վերջ, պողպատաշինութիւնը աւելի կատարելագործեց և վերջապէս յաջողեցաւ անգլիական պողպատին պէտքը զգալի չընել Գերմանիոյ համար։

Ձուլածոյ պողպատի գիւտը առաջին անգամ 1740ին Հօնթըսման անուն անգլիացի ժամագործ մը ըրած է։ Հօնթըսման դիտած էր որ Տօվմոի պողպատով փակցուած երկաթեայ գործիքներուն միացման գիծը քիչ մը խորտուբորտ ըլլալուն պատճառաւ ժամագործութեան մէջ կարելի չէր անոր գործածութիւնը, որովհետև այս խորտուբորտ պողպատները ժամացոյցին փոքրիկ անիւներուն զարնուելով կամաց կամաց կը մաշեցնէին և ժամացոյցը յուշ մը խանգարուելու կամ անգործածելի դառնալու վտանգին կ'ենթարկուէր։

Այս անպատեհութեան առաջքը առնելու նպատակով, Հօնթըսման երկար բարակ աքնութիւններէ և բազմաթիւ փորձերէ վերջ յաջողեցաւ պողպատին փակցնելիք տեղը առանց խորտուբորտութեան յղկելու։ Այս կերպով ժամացոյցի յղկուած զսպանակներ, պզտիկ և կանոնաւոր վիրաբուժական գործիքներ, խիստ նուրբ ասեղներ շինելու բոլորովին յարմար նիւթ մը գտնուեցաւ։ Սակայն Հօնթըսմանի այս գիւտը երկար ատեն Անգլիայէն դուրս չելաւ և լոկ գաղտնիք մը եղաւ միւս երկիրներուն համար։ Անգլիա այլեւս պողպատ չարտածեց և գերման երկաթագործները արտակարգ չփոթութեան մը ենթարկուեցան։

Ֆրետերիք Քրուբ երկար բարակ աշխատութիւններէ և ուսումնասիրութիւններէ ետք յաջողեցաւ անգլիական պողպատին գաղտնիքը երեւան հանել, սակայն փորձերու միջոցին կարգ մը ծախքերու հետեւանքով՝ ունեցած բոլոր հարստութիւնը բաշխեց, առողջութիւնը խանգարեցաւ և վերջապէս 1879ին 39 տարեկան հասակին մէջ մեռաւ։ Իր մահէն ետք ընտանիքը վերջին ծայր չքաւորութեան մէջ ինկալով՝ ասոր հացի կարօտ եղաւ և Ֆրետերիքի գիւտը չարաչուք յիշատակի մը պատկերը դնել չքաւոր ընտանիքին դժբաղդութեան հանդէպ։

Ֆրետերիք երբ զգաց իր մօտալուտ մահը, զաւակը դպրոցէն առնելով իր արհեստանոցին անօրէն կարգեց և արհեստին բոլոր նրբութիւններն ու գաղտնիքները քիչ ժամանակի մէջ անոր սորվեցուց։ Ալֆրէտ՝ հօրը մեռած ատեն հազիւ 14 տարեկան էր. ինքն էր որ հօրը գործը պիտի շարունակէր յաջողութեան նորանոր շաւիղներ գծելով։ Պատանեկութեան շրջանին մէջ, դեռ հօրը մահուան կսկիծները չփարատած, դեռ կեանքի վրայ գաղափար չի կազմած, արհեստանոցի մը պետ ըլլալ և հօրը կեանքը արժող տաժանալի այս աշխատութիւնը շարունակել, իրաւ որ պզտիկ գործ չէր. սակայն Ալֆրէտ բանւորներուն և ժրաջան հօր մը հարազատ զաւակը ըլլալուն ապացոյցը տուաւ և որոշեց ամէն միջոցներու դիմել յաջողութեան սպեղանին գտնելու համար։ Արհեստանոցը թէ՛ նիւթական և թէ բարոյական գործունէութեան կը կարօտէր. Ալֆրէտ թէև բարոյական կորովը կ'զգար իր մէջը, սակայն նիւթականին մասին հետապնդուկ էր որ կը սարսուցնէր խեղճ տղան, մանաւանդ ետեւը ունէր այրի մայր մը և երեք քոյրեր, որոնց ապրուստի հոգն ալ իրեն կը վիճակէր։

Ալֆրէտ Քրուբ առանց դրամագլխի և առանց նիւթական ու և է ձեռնտուութեան, չորս գործաւորներու հետ գործի սկսաւ։ Առաւօտէն արշալոյսին հետ Ալֆրէտ ալին գլուխը անցած երկաթները կը կռէր ու կը գարբնէր անդադար. իր մուրճին հարուածներուն մէջ խոկ տարօրինակ եռանդ մը կար, և ամէն ինչ կարծեցնել կուտային թէ ժրաջան պատանեկութեան մը ապագան՝ նոր ծագող արեւուն ցոլքերուն պէս կը փայլէր յաջողութեան հորիզոնին վրայ։ Իրիկունը փոխանակ հանգստանալու պատրաստակին տակ պառկելու և հաճոյքի վայրեր երթալու, ուղղակի տուն երթալով սենեակը կը քաշուէր և ժամերով գիտական գրքեր կ'ուսումնասիրէր։

Ալֆրէտ իր այս կեանքին մասին գրած գրքին մէջ, շատ յուզիչ պատկերներով կը նկարագրէ բոլոր այն տառապանքները, որոնց ենթակայ եղաւ իր պատանի մարմինը։ Կ'ըսէ թէ, 14էն մինչև 25 տարեկան հասակին մէջ մէկ ճամբայ մը միայն գիտէր, արհեստանոցին և տան ճամբան. անկէց անդին կարծես տարօրինակ վարագոյր մը քաշուած կար, որ կը ծածկէր իր աչքէն հեռուի բոլոր պատկերները, հաճոյալի ժամանցներու զբօսավայրերը, կեանքի հաճոյքները և երիտասարդ կեանքերու չնչող ուղիները։ Արհեստանոցին անօրինութիւնը վարելով հանդերձ, գործաւորներէն աւելի շատ կ'աշխատէր, հաշիւները ինք կը կարգադրէր, և գնումները ինք իր ձեռքովը կ'ընէր։

Բոլոր այս զրկումներուն և արտակարգ աքնութիւններուն մէջ առանց վհատութեան և առանց ու և է վարանքի միշտ կը ջանար առաջդիմութեան միջոցներուն վրայ խորհիլ։ Այս մասին ալ կատարեալ գաղափար մը կազմելու համար, գործանոցին աշխատաւորներու թուոյն օրէ օր ակնյայտ յաւելման պատճառները քննել բաւական է։

Ինչպէս ըսինք 1826ին չորս գործաւոր միայն ունէր, 1832ին անոնց թիւը 10ի բարձրացաւ, 1844ին 100ի, 1850ին 200ի և վերջապէս 1858ին 1000ի, 1861ին 2000ի, 1871ին 8000, 1881ին 10000ը անցած էր անոնց թիւը։

Ալֆրէտ Քրուբի մեռած միջոցին գործարանին գործաւորներուն թիւը 23,000էն աւելի էր։ 1905 ապրիլ 1ին Քրուբի գործարանին մէջ 56,000 գործաւորներ կ'աշխատէին, որոնց իւրաքանչիւրը 3 անդամէ բաղկացեալ ընտանիքի մը ապրուստը կը հայթայթէ։ Այս հաշուով Ալֆրէտ Քրուբի այնքան չարաչար տառապանքներով հաստատած գործարանը այսօր 200,000է աւելի անձերու օրապահիկը կ'ապահովէ։

Ալֆրէտ Քրուբ գործի սկսելէն 10 տարի ետք առաջին յաջողութիւնը ձեռք ձգեց։

Ոսկի և արծաթ դգալներուն կոխաքները շինելու յարմար տեսակ մը պողպատ հնարելով, ո՛չ թէ միայն Գերմանիոյ այլ և Անգլիոյ, Ֆրանսայի և Աւստրիոյ մէջ առանձնաշնորհումներ ձեռք ձգեց։ Կ'ըսեն թէ ատոր շնորհիւ յաջողած էր բաւական կոկիկ գումար շահելու և պարտքերը վճարելու, որուն իբր հետեւանք իր գործառնութիւնները աւելի ընդարձակուեցան։

Ձուլածոյ պողպատ պատրաստելու համար պէտք եղած մեծամեծ ծախքերը պակսեցնելու նպատակաւ բաւական ժամանակ ալ աշխատեցաւ, սակայն ասկէ ապահովուած օգուտը կատարելագործելու համար, պէտք էր աւելի մեծ և աւելի արժէքաւոր գործիքներ շինել։

Պողպատեայ պզտիկ և տոկուն գործիքներ շինելու համար Անգլիացիք միայն յղկուածի պէտքը նկատողութեան առած էին. Քրուպի նպատակը այսքան սահմանափակ չէր, անիկա կ'ուզէր ձուլածոյ պողպատէ մեծամեծ գործիքներ շինել, և այս նպատակաւ հազար դժուարութիւններով յաջողած էր իր գաղափարին իրականութիւնը ի վեր հանել, պողպատին աւելի հաստատուն և աւելի տոկուն յատկութիւն մը տալով։ Մինչև այն ատեն պողպատի մեծ կտորները ձուլել անկարելի եղած էր։ Հայրը՝ Ֆրետերիք 14 օխա ծանրութիւն ունեցող պողպատներ ձուլած էր։ Ալֆրէտ ասոր առաջքը առաւ և այսօր Քրուպի գործարանին մէջ 85000 քիլոկրամ ծանրութիւն ունեցող պողպատներ կը ձուլուին։

Ալֆրէտ առաջին անգամ ըլլալով 1851ին Լօնտոնի մէջ բացուած արտահանդէսին 2000 քիլոկրամ ծանրութիւն ունեցող միաձոյլ պողպատ մը ղրկեց, որ արհեստական ընդհանուր գնահատութեան արժանացաւ։ Անկէ ետքը Քրուպի գործարանը երթալով աւելի կատարելագործուեցաւ և անոր արտադրութիւնները արհեստական աշխարհին զմայլանք ու զարմանք կ'ազդէին։

Փիլատելֆիոյ ցուցահանդէսին մէջ յիսուն հազար օխա ծանրութեամբ թնդանօթ մը ցուցադրեց, որ չորս հարիւր օխա ծանրութեամբ գնդակներ շատ հեռուները կը նետէր։

Քրուպի գործարանին արտադրութիւնները ամէնէն աւելի կը ծախուէին Անգլիոյ, Ֆրանսայի, Ամերիկայի և Աւստրիոյ մէջ։ 1879ին Սիտնէյի ցուցահանդէսին ալ մասնակցելով, անկէ ետքը Աւստրալիոյ հետ սկսաւ շատ մը առեւտրութիւններ ընել։

Ալֆրէտ Քրուպ իր կեանքի օրերուն մէջ, ընաւ վայրկեան մը պարապ առած չէր, ամէն ժամ, ամէն վայրկեան կատարելագործութիւններու և նոր յաջողութիւններու վրայ կը մտածէր։ Քրուպի գործարանին մէջ կը գտնուի 50,000 քիլոկրամ ծանրութեամբ մուրճ մը, որուն հարուածներուն տակ ամէնէն դիմացկուն պողպատները անգամ կը խորտին։ Ֆրանսական երկաթի գործարաններուն մէջ գտնուած ամէնէն ծանր մուրճերը հազիւ 10000 քիլոկրամ կը կշռեն։ 19րդ դարուն կիսուն շոգեկառք, շոգենաւք շինելու ձեռնարկող ընկերութիւնները ընդարձակ գործեր կ'ընէին Քրուպի գործարանին հետ, այս պատճառաւ Քրուպ աւելի ընդարձակեց գործառնութիւնները և ժամանակ մը եկաւ որ Քրուպի գործարանը միայն շոգենաւի և փայլաշարժի մեքենաներ, փականի անիւներ շինելու կը զբաղէր։ Աւելի վերջերը սկսաւ ձուլածոյ պողպատէ զէնքեր շինել, թէև առաջները պողպատեայ զէնքերը այն աստիճան մեծ յարգ չունէին և պղնձէ զէնքերուն աւելի նախամեծարութիւն կը տրուէր, սակայն Ֆիլիփ Քրուպի անդուլ ջանքերուն և այս մասին ձեռք առած բազմաթիւ միջոցներուն շնորհիւ եկաւ ժամանակ մը որ Քրուպի գործարանը պողպատեայ զէնքերու շինութեան մասին մեծ համբաւ հանեց։

Առաջին անգամ ըլլալով 1859ին, Քրուպի գործարանին 3000 թնդանօթներ յանձնարարուեցան։ Պարրնոցայիտը, գործարանին համար պէտք եղած երկաթը և հանքածուխը դիւրաւ հայթայթելու համար, Լանէի, Լիեժի, Վօսթըլօտի, Աքքէրթալի, և Լօրէնի մէջ շատ մը երկաթի և հանքածուխի հանքեր գնեց. այսօր Քրուպի գործարանը իր տրամադրութեանը տակ հանքածուխի երեք ընդարձակ հանքեր ունի։ Գերմանիոյ մէջ գտնուած հանքերէն 1903ին 645,768 թօնօ հանքածուխ հանուած է, մինչդեռ տարւոյն մէջ Քրուպի գործարանին ունեցած հանքերէն մէկ ու կէս միլիոն թօնօ հանքածուխ հանուած է։

Ալֆրէտ Քրուպ, իր հաստատութեան յաջողութիւնը ապահովելու տեսակէտը նկատողութեան առնելէ զատ, աշխատած է նաև 56,000է աւելի գործաւորներուն կրթութեան և բարեկեցութեան ալ հոգ տանիլ. անիկա մեծ ազդեցութիւն ունեցած է իր բոլոր գործաւորներուն վրայ և միշտ ջանացած է անոնց հասկցնելու թէ արհեստի մէջ յաջողելու և անուն հանելու համար աշխատութիւն, ճարտարութիւն և կրթութիւն միշտ իրարու զուգընթաց ըլլալու են և առանց մէկին միւսներով կարելի չէ յաջողութիւն ակնկալել։ Ալֆրէտի կեանքը և յաջողութիւնը կրնայ ամենամեծ օրինակ մը և առաջնորդ մը ըլլալ մեր արհեստաւորներուն իրենց գործառնութեանց մէջ յաջողելու համար։

Գործաւորներուն հանգստութեանը համար Ալֆրէտ ընաւ ջանք չէ խնայած, անոնց բնակութեան համար կանոնաւոր և առողջապահիկ շէնքեր շինած է, տղայոց դաստիարակութեան համար մասնաւոր նախակրթարաններ բացած։ Գործարանին բոլորտիքը լուացարաններ, սրճարաններ շինել տուած է։ Վերջին ծայր գթասիրտ էր, մասնաւոր հոգածութիւն ունէր հիւանդներու մասին և մինչև գործաւորին այրին ու զաւակները ընաւ չէր զրկեր իր կարեկցութենէն։ Գործելու անկարող գործաւորներուն համար մասնաւոր միջոցներ ձեռք առած և մինչև ցմահ զանոնք հոգալու միջոցներուն վրայ ալ խորհած էր։

Ալֆրէտ Քրուպի արհեստական յաջողութիւնը իր գիտական հետազօտութեանց արդիւնքն է։ 1904ին Քրուպի գործարանին մէջ 287,126 փորձեր կատարուեցան։ Գործարանին տարրալուծարանին մէջ 1906ին 40,000 տարրալուծական փորձեր կատարուեցան, որոնց ամէն մէկուն համար զատ զատ 180000 գիտական տեսութիւններ հարկաւոր էր։

1897ին Ալֆրէտ իր գործարանէն յաւիտենապէս բաժնուեցաւ, և իրեն յաջորդեց որդին Ֆրետերիք Ալֆրէտ Քրուպ, որ իր կարգին հօրը ընդարձակ գործը սկսաւ շարունակել կատարեալ ճարտարութեամբ և ձեռնհասութեամբ։ Հօրը մեռած միջոցին գործարանին մէջ հազիւ 23000 գործաւորներ կային, սակայն Ֆրետերիք Ալֆրէտ Քրուպ՝ գործառնութիւնները այն աստիճան ընդարձակեց որ 1902ին կրկնապատիկէն աւելի շատցաւ գործաւորներուն թիւը։

Ֆրետերիք Ալֆրէտ Քրուպ պողպատի արտադրման աւելի մեծ մղում տուած է. իր օրով զրահաշուները սկսան ձուլածոյ պողպատէ շինուիլ։ Սակայն այս վերջինը չի կրցաւ վայելել իր մեծ հօր և իր աշխատութեանց պտուղը. այն ինչ սկսած էր Քրուպը ընդարձակել, ահա մահը հարուածեց և բաժնեց զինքը իր սիրելի գործարանէն 1902 Նոյեմբեր 22ին 48 տարեկան հասակին մէջ, առանց իր գործին ժառանգ մը թողելու։ Անոր վրայ 1903ին Քրուպի գործարանը բաժնետիրական հիմնուած ընկերութեան մը ձեռք անցաւ. 160 միլիոն մարքի արժողութեամբ բաժնեթուղթերը այսօր ամբողջովին Ֆրետերիք Ալֆրէտ Քրուպի մեծ աղջկան տրամադրութեան տակ կը գտնուին և գործարանը 11 հոգիէ բաղկացած յանձնաժողովի մը ձեռքով կը կառավարուի։

Գերմանիոյ նիւթական և տնտեսական բարեկեցութեան զարկ տուող այս գործարանները Քրուպի յիշատակին յաւիտենական կոթողներն են։

Գ Ա Ս Ի Մ Ի
ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐ ՆԱՐԵԿԸ
Ս. Գրիգոր Նարեկացիի այս հոգեշունչ մատեանը որուն ամբողջութիւնը գրաբար բնագիրէն հասկնալու մասնաւոր աշխարհաբարի մը թարգմանած է Գասիմ. կը յանձնարարուի ամէն Հայ քրիստոնէի, որ գիտէ վայելք զգալ հոգեկան հրճուանքներով. կը ծախուի Մանզումէի Խմբագրատան մէջ ... գաւառներէ փոխադրութեան ծախքը չի պահանջուիր. արտասահմանի համար 4.50 Ֆր.   20–5

«ՄԱՆԶՈՒՄԷ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ   55

ԶՈՒԱՐՃԱԼԻ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ԱՇԽԱՐՀԻ ՇՐՋԱՆԸ

ՀՈՎԱՆՈՑԻ ՄԸ ՍԻՐՈՅՆ

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

ԺԲ

Միլիոնատէրը ապագայ փեսացուին մտահոգութիւնը տեսնելով, զայն մխիթարելու համար,

— Մեր ուղեւորութիւնը կրնայ ըստ ի՛ր նպատակին հասած սեպուիլ, ըսաւ, քանի որ Սըր Բառքէլ ճամբուն վրայ պատահած ընկերներուն ամէնէն ալ տեղեկութիւն առաւ թէ հովանոցը գտնող Մուրին անուն սեւամորթը իր գիւղը կ'երթար և քանի որ անոնց ամէնքն ալ կը վկայէին թէ հովանոցը ձեռքն էր, ուրեմն ալ ի՛նչ հարկ կայ կասկածի, տարակոյսի. վաղը մէկալ օր երբ անոր գիւղը ժամանենք, հարկաւ պիտի գտնենք սեւամորթ Մուրինը։

— Իրաւունք ունիք, պատասխանեց Ճէյմս Կուպի, բայց տեսնելով որ բախտը միշտ հակառակ կ'երթայ ինծ այս ճամբորդութեան մէջ, կը վախնամ որ այս պարագային ալ յուսախաբ ձգէ զիս։

— Ա՛տ ի՛նչ յոռետեսի նախապաշարում, ի՛նչ կ'ըլլայ անկէ, տասը անգամ կը փորձես չես յաջողիր, տասնըմէկերորդին՝ յաջողութիւնդ կը պսակուի։

— Տեսնանք, շիտակը ես շատ յուսալից չեմ։

Անոնց այս խօսակցութեան պահուն հեռուէն եկաւ Նաթի Բարքէլ ու սրտնեղ երեւոյթով մը,

— Լուր մը պիտի տամ որ, ըսաւ, թէև յուսահատական չէ, սակայն քիչ մը սրտնեղութիւն պիտի պատճառէ ձեզ. Մուրին անուն սեւամորթը զոր կը փնտռենք, օր մը առաջ ասկէ անցեր է, բայց...

— Ի՞նչ, գոչեց Սըր Ճէյմս Կուպի, հովանոցը ձեռքը չէ՞ եղեր արդեօք։

— Ընդհակառակը հովանոցը ձեռքն է եղեր, նոյն իսկ բոլոր այս գիւղացիներուն ալ ցոյց տուեր է զայն, և սակայն փոխանակ այս գիւղէն ուղղակի իր գիւղը վերադառնալու, ուղղութիւնը փոխեր ու ազգականներէն մէկին այցելելու դիտումով և կամ գուցէ ձեր հովանոցը անոր նուիրելու մտքով Բօնիօ գետին մէկ ճիւղէն Նաքանիա գետէն անցեր, ու Լօնքօնկօ գացեր է։

— Տեսա՛ք մի, գոչեց Սըր Ճէյմս Կուպի, յուսահատ ակնարկ մը նետելով անկողինը դէմքին, տեսա՛ք, նախազգացումներս չեն խաբեր զիս, չըսի՞ որ բախտը հակընդդէմ կ'երթայ այս ճամբորդութեանս մէջ. անհատաւիկ նոր կնճիռ մըն ալ, ի՞նչ պիտի ընենք հիմա։

— Մի՛ աճապարէք, ըսաւ միլիոնատէրը՝ ինքն ալ խորապէս ազդուելով. ետքը Նաթի Բարքէլի հարցուց թէ՝

—Աղ Լօքօնկօ գիւղը քանի՞ օրուան ճամբայ է։

— Երկու օրուան, պատասխանեց Նաթի։

—Ուրեմն հոն պէտք է երթալ, յարեց Սըր Ճէյմս Կուպի։

—Այո՛, հոն երթալէ ուրիշ ճար չկայ, կրկնեց միլիոնատէրը. այսչափ տառապանք քաշելէ ետք, երկու օրուան ճամբու մը համար պարապ տեղ չպէտք է ձգենք. ճիշտը խօսելով երկու օրուան ճամբան ալ չէ. մէկ օր պէտք է հաշուենք քանի որ մենք արդէն մինչև Մաքոնիա գիւղը տասնըերկու ժամուան ճամբայ ոտքով պիտի երթայինք Մուրինը գտնելու համար, հիմա տասներկու ժամ ալ աւելի պիտի քալենք, որուն խօսքը ընել չարժեր։

—Այո՛, առանց տատամսելու պէտք է երթանք, գոչեց Միս Էլէն։

—Ներեցէք, օրիորդ, ըսաւ Նաթի Բառքէլ, ուղեւորութեան այս մասը ձեր գիտցածին պէս չէ, վերջին աստիճան վտանգաւոր հանգամանք մը ունի. տասնըհինգ օրուան ճամբան, զոր կտրեցինք անցանք, բան մը չէր այս քառասունըչորս ժամուան վտանգներուն հանդէպ. ասոր համար...

—Ուրեմն ուրիշ միջոցի մը դիմել պէտք է, յարեց Սըր Ճէյմս Կուպի։

Նաթի Բառքէլ իր հեղինակաւոր համոզմամբ շարունակեց.

—Միս Էլէն իր հօրը ու Մըթըր Վիլֆրիտի հետ պէտք է հոս սպասէ. միայն Սըր Գրիգորի Շորթի հետ կ'երթանք կուգանք։

—Շիտակ է, գոչեց Սըր Ճէյմս Կուպի, անիկա շատ յարմար է։

Միս Էլէն նշանածին այս խօսքին վրայ ոտքի ելաւ ու լուրջ դէմքով մը ներկաներուն ամէնքին ալ ուղղելով խօսքը,

—Ո՛չ, չէ՛, երբեք պիտի չընդունիմ ձեր այդ առաջարկը. Սըր Գրիգորի Շորթ ինծ հետ ամուսնանալու համար այսչափ դժուարութեանց յանձնառու եղաւ. միթէ այն իմ սէրիս մղուած Ափրիկէի խորշերը հովանոց մը կը փնտռէ, ուրեմն ինչպէս կը պահանջէք որ ես անոր սիրոյն համար երկու օրուան ճամբորդութիւն մը ընելու տատամսիմ. չեմ կրնար զատուիլ անկէ, այդ բանը մի՛ պահանջէք ինծմէ. ես պատրաստ եմ ընաւ չհեռանալ նշանածիս քովէն, զայն սրտապնդելու, քաջալերելու և պէտք եղած ատեն բարոյապէս ու նիւթապէս ալ անոր օգնելու համար, քանի որ կեանքի ընկերը ըլլալ կ'ուզեմ անոր, պէտք է որ դառնութեան ու վտանգի ժամերուն ալ ընկերանամ։

Նաթի Բառքէլ, Միս Էլէնի այս քաջայայտ յայտարարութեան առջեւ յանկարծակիի գալով,

—Բայց... ներեցէ՛ք... կակազեց։

Միս Էլէն կարեւորութիւն իսկ չտալով,

—Ո՛չ, ո՛չ, գոչեց, պէտք է երթամ։

Սըր Տավիտ Բուրնէյմըն, որ զաւկին հաստատակամութիւնը գիտէր,

—Երբ ճամբայ պիտի ելլենք, հարցուց։

—Անմիջապէս վաղն առտու, պատասխանեց Սըր Ճէյմս Կուպի։

Երիտասարդ վերջին ծայր յուզուած ու փղձկած, նշանածին մօտեցաւ ու անոր ձեռքերէն բռնած, սրտառուչ աչքերով գոչեց.

—Հիմա ոչ միայն զքեզ կը սիրեմ, այլ և կը պաշտեմ իբր խոհեմ երջանկութիւնը, որուն կը տենչայ ամէն հոգի, ձեր սէրը որ գրուած էր ամբողջ սիրտս, հիմա հարիւրապատիկ չափով ողողած է զիս և կը մտածեմ թէ ի՛նչ անձնուիրական ցոյցով պիտի կրնամ փոխարինել ձեր վեհանձն սէրը։

Երկու նշանածները խիստ սրտագրաւ տեսարան մը պարզած էին։

(Շարունակելի)

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐԸ.— Շաբաթ օր սկսաւ նաւային ռազմափորձերուն վերջին մասը։ Ծովային նախարարութիւնը գործադրութեան դրաւ իր ծրագիրը՝ անգլիական վաճառականութիւնը պաշտպանելու համար պատերազմի ժամանակ։ Ինչպէս արդէն անկէց առաջ բացատրած ենք, ռազմափորձերուն ասպարէզը պիտի տարածուի Միլֆորտէն մինչեւ Ճիպրալթար և հարաւային Ատլանտականը։ Բոլոր առեւտրական նաւերը պիտի գործակցին այս փորձին, բաց ի թղթատարական նաւերէն, և անոնցմէ որոնք ուղեւոր, արջառ կամ աւրուելիք վաճառքներ կը փոխադրեն։

Նախապէս հաշուի եղած էր որ Անգլիոյ ներքին ծովերուն վրայ բանող երեք հարիւրէ աւելի չոգենաւեր, նոյնպէս և արտասահմանի ծովերու վրայ բանող 300է աւելի չոգենաւեր պիտի մասնակցին ռազմական շարժումներուն, բայց որովհետեւ ծովային նախարարութեան առաջարկութիւնները քանի մը չոգենաւային ընկերութեանց կողմէ նպաստաւոր ընդունելութիւն գտած չէին, ընդ ամէնը 250 առեւտրական նաւեր միայն յօժարակամ պիտի ենթարկուին պատերազմական վտանգներուն։ Պակասին տեղը լեցնելու համար, ծովային նախարարութիւնը 50—60 թորփիլանաւեր յատկացուց, որոնք ռազմափորձերուն ժամանակ իբրեւ առեւտրական նաւ պիտի գործեն, և սովորական ճամբաներէն պիտի անցնին առեւտրական չոգենաւի արագութեամբ։

Շաբաթ օրուընէ սկսեալ պատերազմական վիճակ ենթադրուեցաւ։ Դէպ ի Անգլիա դարձող նաւերը պիտի հաւաքուին Ճիպրալթարի առջեւ, իսկ արտասահման գացող նաւերն ալ պիտի հաւաքուին Միլֆորտ և Ֆէլմութ։ Կիրակի օր բոլոր մարտանաւերը, թէ՛ պաշտպան և թէ յարձակող, իրենց պատկանեալ խարիսխներէն մեկնեցան։ Յածանաւ մը երբ առնուազն երեք մղոն մօտեցած ըլլայ առեւտրական նաւու մը կամ նաւերու, գրաւուած պիտի համարուի կամ պիտի համարուին, այն ատեն կրակ բռնած պիտի համարուի անոր կամ անոնց վրայ, և նշան բռնած պիտի համարուի կենալ իսկոյն։ Դիպերը յածանաւ մը պէտք է մինչեւ մէկ մղոն մօտենայ, երեք գնդակ արձակէ։

Մինչեւ ցարդ բնաւ այսպիսի ընդարձակ ասպարէզի վրայ ռազմափորձ տեղի ունեցած չէր, և թանկագին դասեր կ'ենթադրուին ի մասին անգլիական վաճառականութեան պաշտպանութեան առեւտրական գլխաւոր ճամբաներուն վրայ պատերազմի ժամանակ։ Ծովային նախարարութիւնը Լոյտսի ապահովագրական մեծ ընկերութեանց մօտ անցեալ օր կարգադրեց տասը միլիոն օթէլլինի ապահովագրութեան գործը։

Լիվըրբուլի չոգենաւային ընկերութիւնները մերժեցին մասնակցիլ ռազմափորձերուն։

ՖՐԱՆՍԱՅԻ ՆԱՒԱՅԻՆ ՌԱԶՄԱՓՈՐՁԵՐԸ.— Ֆրանսայի մօտալուտ նաւային ռազմափորձերուն պիտի մասնակցին երեք նաւաբաժիններ, իւրաքանչիւրը վեց զրահաւորներէ և քանի մը յածանաւերէ բաղկացեալ։ Այնպէս պիտի ենթադրուի թէ երեւակայական թշնամին յարձակում կը գործէ փոքր սրընթաց յածանաւերով և թորփիլահալածներով։ Ծրագիրը կ'ենթադրէ նաեւ թէ թշնամին բուն զօրութիւնը անծանօթ է, բայց առնուազն հաւասար է Ֆրանսայի նաւային զօրութեան։ Առաջին անգամն է որ այսքան մեծ ֆրանսական նաւային ուժեր պիտի մասնակցին ռազմափորձերու, որոնց վերին հրամանատարութիւնը պիտի վարէ ծովակալ Ֆուռնիէ։ Ամէն բան պիտի ըլլայ կարելի եղածին չափ իրական գոյն տալու համար ռազմափորձերուն, և կը յուսացուի թէ շատ օգտակար դասեր պիտի քաղուին անոնցմէ։

ՄԻՍԹՐԱԼԻ ՅԻՇԱՏԱԿՆԵՐԸ.— Ֆրանսայի գաւառային բանաստեղծ Ֆրետերիկ Միսթրալ, որ իր ութսուն տարիքին մօտեցած է արդէն, տակաւին երիտասարդ է մտքով։ Այսուհանդերձ իր գերեզմանին համար կը պատրաստուի, որուն համար կարգադրութիւն ալ ըրած է։ Պիտի թաղուի իր տունին մօտ Մայեանի գերեզմանատան մէջ։ Ամէն օր կ'աշխատի գեղեցկացնելու համար զայն, ա՛յնպէս որ մերձակայ գիւղացիներուն ապագայ բազմաթիւ սերունդները միշտ պիտի յիշեն Միսթրալը։ «Մեր ամէնէն աւելի երկար տեւն բնակելիք տունը գերեզմանն է, կ'ըսէ, պէտք է գեղեցիկ ըլլայ անիկա։» Եւ այս գործը լոկ իր ձեռքովը կը տեսնէ առանց ուրիշին օգնութեան։ Բայց ո՛րքան որ իր գերեզմանին գործովը զբաղած է, գրելու համար ալ պարապոյ ժամեր կը գտնէ։ Իր յիշատակները մամուլին ղրկած է, որոնք քանի մը օրէն պիտի հրատարակուին։ Գեղեցիկ հատոր մը ըլլալու սահմանուած են, արտասովոր բաներ գրած չէ, նորութեան և հաչակի համար ջանք չէ ըրած, գաղտնի խոստովանութիւններ մէջտեղ դրած չէ, այլ իր սիրած հին նիւթերուն յարած է, այգիի բոլոր հին բուրումները, արեւուն շողերը և ջերմութիւնը։ Միսթրալ կ'աշխատի նաեւ Ծննդոց գիրքը գաւառային փրանսերէնի թարգմանելու, և ասոր հետ երկու հատոր բանաստեղծութիւն ալ պիտի հրատարակէ։

ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՀԱՅՐԵՆԱՍԻՐՈՒԹԵԱՆ ԴՐՈՒԱԳ ՄԸ.— ՍԻՐՈՅ ԵՒ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՃԱՊՈՆԱԿԱՆ ՎԻՊԵՐԳ ՄԸ.— Տէյլի Թելեկրաֆի Թոքիոյի թղթակիցը հետեւեալը կը գրէ.—

Ճարոնի մէջ ընկերային մեծ դիրք ունեցող անձ մը, որ կայսրութեան ամէնէն ազնուական ընտանիքներէն մէկուն կը վերաբերի, վերջերս պատմեց ինծի պատմութիւն մը, որ լեցուն է վիպերգային պարագաներով և սրտաճմլիկ զգացումներով։ Արդէն Թոքիոյի մէջ նորավէպի մը նիւթ եղած է, և ի մօտոյ իբրեւ տաամ թատերաբեմի վրայ ալ պիտի հանուի։ Նկարագրուած միջադէպերը պիտի նկատուին պարզապէս ճարպիկ և երեւակայութեամբ ճոխ գրագէտի մը ուղեղին արդիւնքը, բայց հիմը ճշմարտութիւն է, և ցոյց կուտայ Ճարոնի համրային կեանքին մէկ դրուագը, և կը պարզէ թէ արդի Ճարոն արդարեւ ի՛նչ բանի կը պարտի իր համբաւը և զօրութիւնը։ Պատմութիւնը հին օրերու գործ չէ, երբ արտասովոր սովորութիւններ և դիւցազուն Շոկուններ կը տիրէին. համեմատաբար նոր դէպք մըն է։ Հոս Ճարոնի մէջ, ուր շատ տարօրինակ բաներ պատահած են, և տակաւին կը պատահին, պատմութիւնը մեծ ուշադրութիւն գրաւած է։ Ձեզի համար շատ աւելի չահեկան պիտի ըլլայ, որովհետեւ գիտէք թէ առասպել չէ, այլ իրողութիւն։ Ինծի պատմող բարեկամիս պարկեշտութիւնը երաշխաւորուած է, ինք ալ իր կարգին իր բոլոր բաժներուն ճշմարտութիւնը կ'երաշխաւորէ։ Իր հայրենիքին հանդէպ պարտաւորութեան չարժառիթներով չի թոյլատրեր ինծի անունները կամ տեղեր յիշատակել, թէեւ աւելցնեմ որ ամենքն ալ ըսած է ինծի, և իր ունեցած բոլոր մանրամասնութիւնները ինծի հաղորդած է, այնպէս որ կատարելապէս համոզուած եմ։ Այս թատերախաղի վերածուած պատմութիւնը Ճարոնի մէջ ժողովրդական ըլլալու համար Մանչուրիան ցոյց կուտան իբրեւ պատմուածին վայրը, բայց տաամը ձգելով, ես պատմութիւնը պիտի ընեմ համառօտակի առանց փոխելու գրագէտին հանգամանքները։ Միայն թէ լրագրական պայքար չյարուցանելու համար, անունները և տեղերը պիտի չտամ։ Անկէց զատ, որպէս զի պատմութեան ճշմարտութեան վրայ համոզում գոյացնէք, հարկ է գիտնալ թէ Ճարոնի մէջ զինուորական գաղտնի տեղեկութեանց դիւանը ամէնէն կատարեալ կազմակերպութիւնն է, ճաբոնցին զարմանալի կերպով ճարտար է զինուորական գաղտնիքներու համար։ Ճարոնցին ամէնէն վար միջոցներուն իսկ կը դիմէ բաւական է որ իր երկրին օգտակար ըլլալու գիտակցութիւնը ունենայ։ Իրենց փառաւոր Սամուրայի սպաները պարզ սափրիչ և լուացքատուներ կ'ըլլային իրենց երկրին զինուորական համբաւը բարձր պահելու համար գաղտնի խուզարկութիւններ ընելով, և արդարեւ անոնցմէ շատեր այս կերպարանքները մտնելով ցրուեցան Մանչուրիոյ ամէն կողմերը Ռուսիոյ հետ պատերազմէն առաջ։ Ամէն բան կ'ուզեն լսել և սորվիլ, եթէ նոյն իսկ խօսողը պարզ քաղաքացի մը ըլլայ։ Այսպէս Մանչուրիոյ մէջ լսեցին և մեծ գործ տեսան, որովհետեւ իրենց կայսեր և իրենց հայրենիքին համար ամէն բան ներելի կը համարին իրենց։

Դառնա՛նք պատմութեան։

Տարիներ առաջ, մեծ ապագայ խոստացող երիտասարդ ձիաւոր սպայ մը Թոքիոյի ընդհանուր սպայակոյտին մէջ առնուեցաւ։ Թէեւ այդ միջոցին դերտեղակալի կամ տեղակալի համեստ դիրքը միայն ունէր, իր ճարտարութիւնը և պարտաճանաչութիւնը այնքան մեծ էր որ կանուխէն կը նկատուէր ապագայ զօրավար մը ըլլալու յատկացուած մարդ մը։ Անհատական կեանքին մէջ ժուժկալ էր և խստապահանջ, արթնցող և չար ընկերներէ կը զգուշանար։ Վերջապէս իր գործին համար միայն կ'ապրէր, կը զգուէր ամէն բանէ որ կրնար արգելք ըլլալ իր գործը պատշաճապէս կատարելուն։

Ճարոն միշտ աւելի համբաւաւոր եղած է իր զինուորներուն համար քան իր պետական մարդոց համար։ Այս միջոցին սպայակոյտին պետն էր զօրավար մը, համբաւով ճոխացած։ Անոր մասին շատ բան կրնայի գրել եթէ պարտաւորուած չըլլայի անոր ո՛վ ըլլալը չհասկցնելու համար լռութիւն պահելու, ըսածս կը բաւէ պատմութեան վախճանը իմանալու։ Երիտասարդ տեղակալին անձը մինչ իր սուր ուշադրութեան առարկայ դարձած էր, և նիւթապէս օժանդակած էր անոր իր դպրոցական օրերուն։ Եւ ընդհանուր սպայակոյտին մէջ անոր ասպարէզը կը դիտէր, և դաշն ուրիշներուն մէջէն մանաւորապէս գտած էր արագ յառաջացնելու համար։ Օր մը իր մասնաւոր սենեակը կանչեց տեղակալը։ «Գիտէ՞ք և կ'ըմբռնէ՞ք, ըսաւ անոր, ո՞րն է զինուորի մը առաջին պարտաւորութիւնը։»—«Այո՛», եղաւ բնական պատասխանը, «կուրօրէն հնազանդիլ իր մեծերուն, և այս կերպով ծառայել իր կայսեր ճշմարիտ հաւատարմութեամբ և անձնուիրութեամբ։» — «Իրաւունք ունիք», յարեց զօրավարը, «վստահ եմ թէ դուք մինչ կարող պիտի ըլլաք գործադրելու ինչ որ չատ լաւ ըրիք։» Տեղակալը կրկնեց հաւատարմութեան իր դաւանանքները, որուն վրայ սպայակոյտի պետը անգամ մըն ալ դարձաւ իր նախնական նիւթին.—«Պատուոյ խօսք կուտա՞ք, հարցուց, որ մանրակրկիտ կերպով պիտի հնազանդիք ձեր մեծաւոր սպաներուն կողմէ տրուած հրամաններուն։» Զինուորը, պատուոյ խօսքը տուաւ, միեւոյն ատեն խորհելով թէ ինչ պիտի ըլլար այսքան կրկնութեամբ եղած հարցումներուն նպատակը։ Կը պահանջեմ քեզմէ, ըսաւ զօրավարը, որ հրաժարիք ապրելէ ներկայ եղանակէն, և ընդհանրապէս չռայլ և զբօսասէր դառնաք։»—«Բայց», խիկոյն բողոքեց միւսը, «չեմ կրնար այդպէս ընել, սպայակոյտի պաշտօնեաններուն ձեր ամէնօրեայ տուած հրահանգներուն ուղղակի կը հակառակի այսպիսի ընթացք մը, դուք էք որ կ'ըսէք միշտ թէ պէտք է յարատեւ ըլլալ և հրաժարիլ կեանքի սերճանքներէն և չռայլութիւններէն։»—«Պատուոյ խօսք տուիք, կրկնեց իր պետը, պիտի հնազանդիք ձեր մեծերուն, և այս կերպով ծառայել ձեր հայրենիքին։ Եւ այս մասին խիստ հնազանդութիւն կը պահանջեմ։ Շռայլ մարդ մը պիտի դառնաք։»—«Բայց ինչո՞ւ, ինչ նպատակաւ,» հարցուց միւսը։ «Որովհետեւ կը պահանջէ Ճարոնի չահերն համար։ Այսչափը կը բաւէ, աւելի հարցում մի՛ ընէր»։—«Ինչպէս կրնամ ձեր տարօրինակ հրամանին հնազանդիլ, խեղճ տեղակալ մըն եմ, վատնելիք դրամ չունիմ։» — «Պէտք եղածը պիտի հայթայթեմ ձեզի։ Բայց պէտք է թողուք ուսումնասիրութիւններդ, բոլոր գիրքերդ, և անոնց տեղ պէտք է յաճախեք թէյի պարտէզները և ամէն օր պարող աղջիկներուն մէջ մնաք։»

Երիտասարդը դադրեցաւ ինչո՛ւն և ինչո՛ւ համարը պատճառաբանելէ։ Ներկայացուած խնդիրը շատ խորունկ էր և իր միտքը չէր կրնար լուծել զայն։ Բանի մը վրայ սակայն վստահ էր, ա՛յն է թէ զօրավարը շատ խելացի և ողջամիտ մարդ է, և հետեւաբար անոր հրամաններուն հնազանդելով, ի՛նչ որ ալ պատահի, հնազանդած կ'ըլլայ իր հայրենիքին։ Բայց կեանքին բարի և գեղեցիկ կողմին վարժուողի մը համար գրեթէ անկարելի է դիտումով շռայլ և վավաշոտ ըլլալ։ Թարմ ու անմեղ պատանեկան սրտին համար պահանջուածը շատ խիստ էր, այսու հանդերձ իր ներսիդին կը բաբախէր ճշմարիտ զինուորի մը սիրտը, և մանաւանդ սպայակոյտին պետին նման մեծաւորի մը հնազանդելու պարտաւորութիւնը յաղթեց իր գիտակցութիւնը խայթող բոլոր դժուարութեանց։ Բայց ի՛նչպէս սկսի, առանձնակ բաներ ըրած չունէր ցարդ, երբեք հաւնած չէր բաց գոյն տարազ հագնող ճարոնուհի աղջիկներուն, ոչ ալ այն տաք ըմպելիներուն, զորս թէյի սեղաններուն վրայ կէյշաները, ճարոնի այդ պարուհիները, կը հրամցնեն երիտասարդներուն, շատ մը անոյշ ժպիտներու ընկերակցութեամբ։ Լարաւոր գործիքներու երաժշտութիւնն ալ կը վիրաւորէր իր ջիղերը, և կը բաղձար միայնութեան և ուսումնասիրութեան։ Այսու հանդերձ ձեռքէն եկածը բրաւ յաւի կողմեր երեւան բերելու համար։ Ամէն օր կը յաճախէր թէյի տուները, և նոյն իսկ զօրավարը յանձնարարեց զայն չատերուն Ակաղաքա թաղին մէջ, ուր յաճախող մը անպատճառ ծանօթ անձէ մը յանձնարարուելու է։ Վերջապէս գայթակղութեան օրերը եկան, տեղակալը մարդ էր վերջապէս, ոչ թէ ադամանդ։ Ոտքով ձեռքով կէյշայի մը հետ սիրահարութեան մէջ ինկաւ, կէյշան գաւաթը կ'երկարէր, որուն ձեռքէն կ'առնէր ու կը խմէր, կէյշան անոր զգայարանքներուն ներքնից սաւրելու անուշութեան հրապոյրը, և այլ եւս ականջները չէր գոցեր զիլերային երաժշտութեան թելերուն և զուարճութեան, այլեւս կոյր չէր կէյշայի պարերին չնորհալի շարժումներուն, մէկ խօսքով այդ օրէն սկսեալ դադրեցաւ մելամաղձոտ և լուրջ ըլլալէ, և ժպիտ չրթունքին վրայ յոխորտ քայլերով ընթացաւ սիրոյ ծոցը յորովայնէ ընտրեալ անառակի մը խանդավառութեամբ։ Բայց իր գլխուն ալ եկաւ ա՛յն բանը, որ անխուսափելի կերպով կուգայ ամէն անոնց որոնք սիրոյ փորձութեան կ'ենթարկուին, սկսաւ յաճախ անհոգ գտնուիլ իր պաշտօնին գործերուն, և ամէն անգամ գէշ նօթ կ'առնէր անապատ կենդաղէ մը վերջ։ Իր ծնողքը և բարեկամները իր ապագային նկատմամբ վրդովուած, կշտամբեցին զինքը, բայց կը շարունակէր սիրել կէյշան մինչ աւելի լրջօրէն կերպով, և իր սիրը նոր գործին գացած էր այնքան եռանդով որքան էր անկէց առաջ իր հին գործին։ Իր կեանքը սեռակից եղաւ, և եթէ նոյնիսկ փափաքէր դադրեցնել դէպքերուն ընթացքը, մարդկային տկար բնութիւնը չէր կրնար տոկալ։ Սպայակոյտին իր պետերը այլեւս չհանդուրժեցին, վերջապէս ճամբեցին զայն անարգանքով։ Հասկցաւ հիմա թէ փճացած մարդ մըն էր, բայց չէր կրնար այլ եւս դադրեցնել այն ասպարէզը, որուն մէջ մտած էր նախ յանձնառութեամբ և հիմա եռանդագին։ Հայրը տունէն դուրս դրաւ զայն անոր աչքեւ, իր ազգականները քաղաքավարութեամբ հասկցուցին թէ զինքը այլ եւս տեսնել չեն ուզեր, և իր ծանօթները մեծ մասամբ զինուորական, այլ եւ չճանչցան զինքը։ Իր երկրին մէջ ամէնուն երեսէն ելած արարած մը դարձած էր։ Ցուահնուած՝ միտքը իյնաւ որ պատանեկան բարեկամ մը ունէր քաղաքային պաշտօնէութեան մէջ, գնաց գտաւ զայն, և լիովին պատմեց իր գործը, պարագաները, որոնք այս արարքին յանգած էին։ Բարեկամը խորհուրդ տուաւ իրեն ուղղակի սպայակոյտի պետին հաղորդել, որ իր անկումին ուղղակի պատճառը եղած էր։ Իմաստուն խորհուրդը ընդունելով գնաց տեսաւ մեծ զօրավարը որուն պատմեց իր տառապանքները և վիշտերը։ Զօրավարը համբերութեամբ մտիկ ըրաւ։ «Հիմա», պատասխանեց, «հասած ես այն վիճակին, որուն կը փափաքէի. և պիտի վարձատրուիս։ Քեզ բարձր պաշտօնով մը տեղ մը պիտի ղրկեմ։ Այս խրիկուն իսկ, առանց ոեւէ մէկուն բան մը ըսելու Նակազաքի պիտի երթաս, հոն պիտի կարդաս իմ հրամանս զոր այս տուփին մէջ կը դնեմ, հոն բաց տուփը և հաւատարմութեամբ կատարէ հրահանգները։»

Երիտասարդը ուրիշ հարցում չըրաւ։ Նոյն գիշերն իսկ գաղտնի և մինակ Նակազաքի մեկնեցաւ, ուր ճարոնական փոքրէկ սպանդակին մէջ բացաւ թանկագին տուփը և կարդաց իր հրամանները, որոնք մանրամասնօրէն գրուած էին զօրավարին ձեռագրով, բայց անստորագիր։ Առաջին չոգենաւը նստելով ճամբայ ելաւ դէպի այն երկիրը, ուր եւրոպական ճառավինակարդ Տէրութիւն մը կասադի և արիւնոտ կռիւ մը բռնուած էր բնիկ ցեղերուն դէմ։ Իր առած հրահանգին համաձայն բնիկներուն բանակին մէջ մտաւ և իր քաջութեամբ ու զինուորական հանճարով քիչ ատենէն համբաւ մը շինեց այդ գաղթավայրին բնիկներուն մէջ։ Իր ներկայութիւնը ա՛յնքան օգտակար եղաւ բնիկներուն, որ նոյն Տէրութիւնը դիւանագիտական բանակցութեանց սկսաւ ճարոնական կառավարութեան հետ, յայտարարելով թէ ճարոնցի զինուորական սպայ մը բարձր դիրք մը բռնած է տեղացիներուն սպայակոյտին մէջ։ Ճարոնական կառավարութիւնը բնականաբար բան մը չէր գիտեր, քանի որ պաշտօնապէս այդպիսի սպայ մը ղրկուած չէր։ Ճարոնցին քաջաբար կռուեցաւ, նոյն Տէրութիւնը դրամական մեծ պարգեւ խոստացաւ իրեն ճարոնցի կասկածուող այդ մարդը բերողին։

Մինչ այս մինչ այն, Թոքիոյի սպայակոյտի պետը մեռաւ, և երբ Ճարոնցին Թոքիո վերադարձաւ զինուորական թանկագին տեղեկութիւններով, երկար ատեն անծանօթ մնաց, և կառավարութիւնը չէր ուզեր դժուարութեանց մատնուիլ նոյն Տէրութեան հետ, որովհետեւ արդէն Ռուսիոյ հետ յարաբերութիւնները լաւ չէին և պատերազմի երկիւղները սկսած էին ծանրանալ, բայց յետոյ այդ տեղեկութիւնները հիմա խնամով պահուած են Ճարոնի սպայակոյտին դիւաններուն մէջ։ Սպան և կէյշան հիմա թերեւս Մանչուրիա գացած հաստատուած են։

Ա. Զ. Դ

Անգլ. և ֆրանս. գիտցող պաշտօնեայ կ'ուզուի իբրեւ թղթակից ապահովագրական ընկերութեան մը մէջ։ Փափաքելի է որ ապահովագրական գործերու վրայ ծանօթութիւններ ունենայ։ Գրաւոր կերպով դիմել Պոլիս, Տիլւիզ Զատէ խան թիւ 13։ 1—3

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS

27 Յունիս 1906

Ֆրանսական 3%	96.90
Օսմանեան Միացեալ	96.55
Երկաթուղի	148.50
Պանք Օթթօման	676.—
Րէժի	446.—
Թրամվայ	51.—

ՔՐՕՆԻԿ

ՌՈՒՄԱՆԻՈՅ ԱՌԱՋՆՈՐԴՈՒԹԻՒՆԸ

Ներկայ ժամանակէ ի վեր կրկնուած պահանջ մըն է Ռումանիոյ Հայոց կրթական և եկեղեցական գործերը վարելու համար կարող ու ձեռներէց առաջնորդի մը ղրկուիլը։ Իրաւ է որ ամէն տարի քանի մը անգամ կը լսուի թէ մտադրութիւն կայ կարող եկեղեցական մը ղրկելու հոն, սակայն այդ մտադրութիւնները բարի յանկութիւն միայն կը մնան, մինչդեռ Ռումանիոյ մէջ ցրուած Հայ հասարակութիւնը կը մնայ անխնամ ու անհովիւ։

Ստորեւ կը հրատարակենք Ռումանիոյ կրթական և եկեղեցական վիճակին նուիրուած խիստ շահեկան գրութիւն մը, որ ցոյց կուտայ ինքնին թէ գէթ ծովեզերեայ քաղաքներու մէջ այնչափ մոռցուած չէ եկեղեցիին ու դպրոցին սէրը և թէ եթէ պաշտօնին գիտակից մէկը ղրկուի, թերեւ օգնութեամբ մը կրնայ զանոնք ջերմապէս կապել իրենց եկեղեցիին ու դպրոցին։

Ահաւասիկ այդ նամակը.—

ՏՕՊՐՈՒՃԱՅԻ առաջին հայաշատ քաղաքն է Քէօսթէնճէ ուր Հայ համայնքը սկիզբէն ի վեր հաստատած է իր Հայ Եկեղեցին ու յարակից փառաւոր դպրոցը որոնք առանց հինգ փարայի եկամուտ ունենալու կը մատակարարուին նախանձելի կերպով։ Գաղափար մը տալու համար թէ Քէօսթէնճէի Հայերը ինչպէս կը սատարեն կրթական և եկեղեցական գործին, բաւական է յիշել հետեւեալը։ Պուքրէշ բացուելիք ցուցահանդէսին մէջ Թօքչանի Հայոց ձեռներէցութեամբ Հայ եկեղեցին ներկայացնելու համար Քէօսթէնճէցւոց բաժինին 800 Ֆրանքի գումար մը յատկացուած էր։ Մանիսալեան Եղբարք անմիջապէս հանգանակութեան կ'սկսին պակասը իրենց կողմէ ամբողջացնելու խոստումով, և ահա գումարը կը հասնի 2200 ֆրանքի, որով թէեւ Մանիսալեան Եղբարց վճարելի բաժին չմնար, սակայն անոնք մեծ հաճոյքով կը վճարեն 600 ֆրանք ու գոյացած գումարին 800 ֆրանքը բուն գործին, իսկ մնացորդ 2000 ֆրանքն ալ դպրոցին կը յատկացնեն։

Քէօսթէնճէի հոգեւոր հովիւն է Տ. Արիստակէս քհ. Փէչեան բնիկ Թէքիրտաղցի. դպրոցն ալ իր կանոնաւոր ընթացքովը տեղւոյն Հայոց օրհնութիւնը եղած է ուր կ'ուսանին Հայ տղեկներ իրենց ուսուցչապետին Պ. Պետիկեան համակրելի երիտասարդին առաջնորդութեամբ մայրենի լեզուն և կրօնը, իսկ տեղական լեզուն կ'աւանդուի կառավարութեան կողմէ նշանակուած ուսուցիչ մը, որուն ամսականը կը վճարուի Հոգաբարձութենէն։ Աղջկանց վարժարանը ու մանկապարտէզն ալ բաւական յաջողակ են։

Տօպրուճայի երկրորդ գլխաւոր քաղաքն է ԹՈՒԼՉԱՑ. Դանուբ գետին եզերքը՝ Քէօսթէնճէէն 122 քիլոմէթր հեռաւորութեամբ քաղաք մըն է։ Դանուբը իր նաւարկելի յատկութիւնովը այս քաղաքին վաճառաչահութեանը նպաստած է թէեւ, բայց մեծագոյնները որ կը բաղկանան 75 տունէ, անմասն մնացած են առեւտրական այս շարժումներէն. սովորաբար փոքրաքանակ խանութպաններ են որ լաւ կը չահին ու կենցաղագէտ մարդիկ են, բայց ցաւելով կը խոստովանիմ թէ չեն եղած կրթասէր ու եկեղեցասէր։ Թէեւ 4000 ֆրանքի մօտ տարեկան եկամուտ մը ունեցած են, բայց կրթական հաստատութիւն մը ունենալու փափաքէն շատ կանուխ հեռացած՝ այնպէս որ այսօր Թուլչայի Հայր բոլորովին կորսնցուցած է իր մայրենի լեզուն և տակաւ առ տակաւ ռումանանալու հակած։ Թուլչացիք ունին Ս. Լուսաւորիչի անուան նուիրուած գմբեթաւոր սիրուն եկեղեցի մը, որուն քահանային վախճանէն մէկ տարին անցաւ և առժամանակեայ կերպով կը քահանայագործէ անդ Տ. Եբրեմ քհ. որ կը գործէ ըստ կամս կը բաւէ որ վարձատրուի։ Սա անցեալ չաբթու նոր պսակի կիրակի ցերեկին իր թեմէն դուրս Պապատաղի վիճակ եղող Թիրէսէնիք գիւղին մէջ պսակ մը կը կատարէ, ինչ որ իրեն համար ներելի չկրնար ըլլալ, նախ որ՝ կիրակի ցերեկ ըստ օրէնի պսակ չկրնար կատարուիլ ու երկրորդ որ՝ քահանայ մը իր թեմէն դուրս ելնելու՝ իրաւունքը չունի այս տեսակ գործողութեանց համար։

Տօպրուճայի մէջ Հայ Եկեղեցի ունեցող երրորդ քաղաքն է ՊԱՊԱՏԱՂ որ իր երեսուն տուն Հայերովը նշանակելու արժանի կացութիւն մը չէ ունեցած, ոչ դպրոց ունի և ոչ ալ ունենալու հաւանականութիւն։ Թէեւ Ս. Աստուածածին եկեղեցին տարեկան 1400 ֆրանքի եկամուտ ունի բայց իր հոգեւոր պաշտօնէին՝ ու այլ ծախքերը վճարելէ յետոյ, կրթութեան համար տրամադրելի գումար չմնար։ Մայրենի լեզուն է Տաճկերէն և հետզհետէ ցրուելու ենթակայ են, քանի որ տեղւոյն անտեսական համագամանքները չեն նպաստեր ապրուստին։ Պապատաղ հաճարոյս արտադրող երկիր մ'է որուն մէջ կ'աշխատին տեղւոյն Ռոմաններ և Պուլկարներ իրենց ընդարձակ հողերովը. բնական տեսարանը եղական է և օդն ալ աքանչելի թէեւ ջուրը հորերէն կը ստանան։

Ամբողջ Տօպրուճայի գիւղերուն մէջ ցրուած կան երկու հարիւր տուն Հայեր որոնք մեծաւ մասամբ առեւտրական լաւ դիրք մը գրաւած են, բայց հոգեւոր այցելութեան մը զուրկ ըլլալնուն տակաւ առ տակաւ տոհմային եկեղեցիէն ուծանալու վրայ են և շատ անգամներ ալ իրենց կրօնական խորհուրդներու մատակարարութեանց համար կը դիմեն Ուլահ քահանային՝ որուն հոգեւոր հետեւութիւնը ընթերցողը կրնայ գուշակել։

** Քէօսթէնճէ՝ որ Սեւ Ծովու եւրոպական եզերքը Պոլսէն սրընթացով գրեթէ ինը ժամուան հեռաւորութիւն ունի, ո՛չ միայն Տօպրուճայի գլխաւոր նաւահանգիստն է այլ հիւսիսային Եւրոպայի հաղորդակցութեան միջոցը եղած է Թուրքիոյ, Եգիպտոսի, Յունաստանի համար և առ այս յատկացուած է ռումանական կառավարութիւնը երեք սրընթաց չոգենաւեր որոնք Պոլիսը և Միջերկրականի եզերքները անմիջական յարաբերութեան մէջ դրած են յիշեալ նաւահանգիստին հետ, ուսկից ամէն օր և ամէն ժամ կը մեկնին դէպ ի Ռումանիա, Պուլկարիա, Աւստրո-Հունգարիա, Գերմանիա, Ռուսիա և մինչեւ Ֆրանսա ճեպընթաց և բեռնաբարձ կառախումբեր։

Ռումանական կառավարութիւնը վերին աստիճան հոգածու եղած է Քէօսթէնճէի բարգաւաճմանը, հաստատելով հոն՝ հաղորդակցութեանց համար գիտութեան շնորհած ամենանոր միջոցներն որոնցմով ամէն վայրկեան հսկայ չոգենաւեր կը ստանան իրենց արտածելի մթերքը՝ ցորեն, գարի, վարսակ, եգիպտացորեն, հաճար, ձի և արջառ։ Այս առեւտրական շարժումին դիւրութեան համար շինուած է քարափը իր մեծ աւազանովը, ուր կը հանգչին ամենամեծ չոգենաւեր այնպէս որ կառախումբեր ուղղակի կ'երթան անոնց մօտ իրենց բեռները տալու և փոխադարձաբար, և այսպէսով Քէօսթէնճէ արտակարգ կեդրոն մը եղած է թէ ճամբորդներու, թէ վաճառականութեան և թէ բրանցքիի ընծայած դիւրագոյն միջոցներովը։

Այս քաղաքը իր քսանեւհինգամեայ յառաջդիմութեան հետ ունեցած է գլխաւորաբար Թուրքիայէն եկած ու հոս հաստատուած պատուաւոր Հայ առեւտրականներ որոնք գրեթէ երկու հարիւր ընտանիքէ կը բաղկանան։ Տեղւոյն հայերու մէջ վաճառականութեամբ շատ ընդարձակ դիրք գրաւած են Եղբարք Մանիսալեան որոնք արտօնեալ արտածիչ մը ըլլալով բոլոր Ռումանիոյ կայարաններուն մէջ ունեցած են իրենց մասնաճիւղերը։ Քէօսթէնճէի մէջ կայ արմտիքի վաճառական մըն ալ Տիգրան Խմիրզեան և Ընկ. որոնք իրենց կարեւոր գործառնութիւններովը թէ խիստ պատուաւոր դիրք գրաւած են և թէ պատիւ կը բերեն հայուն վաճառականական համբաւին։

Մանիֆաթուրայի հրապարակն ալ գրեթէ Հայոց ձեռքն է, ուր կը փայլին Կ. և Յ. Եղբարք Ֆրէնկեան, Միսաք Ֆրէնկեան, Թադէոս Պէնլեան, Յակոբ Ջամպազճեան ու Եղբարք Լօքմանեան ևն, որոնք ներածիչներ են, իսկ փոքրաքանակ վաճառականներու քանակը շատ ու շատ է, որոնցմով Քէօսթէնճէի Հայերը առեւտրական նախանձելի դիրքի մը տիրացած են։

ՓԱՂԱՔ. ԺՈՂՈՎԸ երէկ չգումարուեցաւ՝ անդամներու մեծագոյն մասին հիւանդութեան պատճառաւ։

ՆԻԿՈՄԻԴԻՈՅ Բաղչէջուղի Հայերու եկեղեցիին հովիւ Վեր. Փ. Իսկէնտէրեան երէկ Բերա Ս. Պատրիարքին այցելեց։

ՍԱՄԱԹԻԱՅԷՆ կը գրեն.—Ինչպէս արդէն պաշտօնաթերթն Մանզումէի մէջ հրատարակած էինք, հանգուցեալ Յակոբեան Միքայէլ էֆ.ի կողմէ թաղիս եկեղեցիին յատուկ մէկ գետնին վրայ վեց հասութաբեր կալուածներ կառուցանելու համար հազար ոսկիի կտակ մը եղած էր։ Բարեյիշատակ հանգուցեալին փեսան՝ Այն. Սիման էֆ. Գայսէրեան՝ Թաղ. Խորհուրդին հետ երկար և հասուն խորհրդակցութիւններէ վերջ, որոնց միջոցին նաեւ առնուեցան փորձառու և կարող ճարտարապետներու կարծիքը, որոշեցին հանգուցեալին կամքը տառապէս յարգել Սուլու-Մանաստըրի մէջ եկեղեցւոյն սեփական գետնին վրայ կառուցանելով 6 հատ կրպակներ և արդէն գոնուածներն ալ մասամբ նորոգելով։ Թաղ. Խորհուրդը շատ իրաւամբ մտածած է որ շինուելիք խանութներուն չափ հասութաբեր պիտի ըլլայ եթէ եկեղեցիին շրջափակին մէջ հիւրասրահ

մը եւ կառուցուի, պաշտնէութ եւ ժամանակ ընդունելութիւններ կատարելու համար, քանի որ այդպիսի վայրի մը չգոյութեան պատճառաւ Սամաթիոյ եկեղեցին գրեթէ ոչինչ չանած ունի կատարուած պակսէրէ։ Շինութիւնք չէնքերուն մէջ է նաև կառուցումը խորհրդարանի մը, այս վերջնոյն համար ալ մանկերու գալոցէն դասարան մը փոխ առնուած է երկար ատենէ ի վեր։ Շինութիւնք այս շաբթու սկսան և յառաջ կը տարուին եռանդեամբ, որուն համար Սամաթիացին յաւէտ երախտապարտ է և պիտի մնայ Ցակոբեան բարեհամբաւ գերդաստանին։

ՊԱՐՏԻԶԱԿԻ Բարձրագոյն վարժարանին երեք կարգէն քանի մը ուսանողներ 40 ղրշ․ զրկած են մեզ ծանօթ արուեստագէտ Զաքրասաճեան էֆ․ին յանձնուելու համար։

ԵՐԶՆԿԱՅԻ Կեդրոնական վարժարանի Հոգաբարձութիւնը՝ շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ ընկ․ Երզնկացի Արամ էֆ․ Գաղանճեան, վարժարանին ստացած փայլուն կազմակերպութեան ի քաջալերութիւն, հինգ օսմ․ լիրայի նուիրատուութիւն մը ըրած է։ Նոյնպէս Արամայիս էֆ․ Բագրատունի նուիրած է վարժարանին մէկ օսմ․ լիրա։

ՏՈՒԹ․ ՄԻՄԻՏԵԱՆ որ բաւական տարիներէ ի վեր Աչքի, Ականջի, Քիթի և Կոկորդի հիւանդութեանց մասնագիտութիւնը կատարելագործելու կը պարապէր եւրոպական համալսարաններու մէջ, վերջերս նախանձելի յաջողութեամբ մը վերադարձած է Կ. Պոլիս։

Տօքթ․ Միմիտեան շրջանաւարտ է Բառուալի համալսարանէն՝ ուր սակայն ուսանող՝ երեք տարի ներքին մժիշկի պաշտօնը կատարած է աչքի քլինիքին մէջ, միևնոյն ժամանակ զբաղելով նաև ականջի, քթի և կոկորդի հիւանդութիւններով։

Անցեալ տարի անցած է Թօրինօյի համալսարանը, ուր ուրիշ ներկայացող Իտալացի մասնագէտներու հետ մրցումի եկած և ինք միայն յաջողած է մտնել աչքի, ականջի, քիթի և կոկորդի մասնագէտ բրօֆ․ Կրատէնիկօյի հիւանդանոցը իբր օգնական անոր։

Այսպէս՝ Տօքթ․ Միմիտեան տասը տարիներու անխոնջ աշխատութեան մը փորձառութեամբ ու հմտութեամբ վերադարձած է մայրաքաղաքս իր մասնագիտութիւնը կիրարկելու։

ՍԱՄԱԹԻՈՅ Աղքատախնամը շնորհակալութեամբ կը ծանուցանէ թէ՝ խնդրոյ մը կարգադրութեան համար 324 ղրուշ նուիրած է բարեսէր Ոմն, ինչպէս նաև Միհրան էֆ․ Զալուքճեանի մահուան տարելիցին առթիւ 60 ղրուշ նուիրած է Օր․ Եղիսաբեթ Զալուքճեան։

ՌԵՍՄԻ

ԹԵՎՃԻՀԱԹ

Տէրսաատէթ Հասբախանէի Ումումիյէ միւտիրի սաաթ․ Ալի Րիզա պէյէ Թէրֆիէն րիւթպէի Ուլա սընըֆը սանիսի վէ Զապթիյէ նէզարէթը ճէլիլէսի բօլիս սէր միւֆէթթիշի իւզ․ Սիւլէյման պէյէ Թէրֆիէն րիւթպէի Սանիյէ սընըֆը միւթէմայիզի․

Վազիֆէի մէմուրիյէթինի հիւսնը իֆա էյլէմէքտէ օլմասընա մէպնի Էթրասոս գազասը պէլէտիյէ րէիսի Սէրովբէ էֆ․յէ րիւթպէի Սալիսէ թէվճիհ պույուրուլմուշ տըր։

ՆԻՇԱՆ

Վէզաիֆէ մէմուրիյէթլէրինի հիւսնը իֆա էյլէմէքտէ օլմալարընա մէպնի Պօլիս Մէճլիսի րէիսի սաաթէթլու Հիւսէյին Հիւսնի էֆէնտիյէ իւչիւնճիւ րիւթպէտէն Օսմանի, վէ Հէյյէթը Թահգիգիյէ ազասընտան իւզ․ Հասան Հալիմ էֆէնտիյէ րիւթպէի միւթէմայիզէտէն վէ բօլիս սէր գոմիսէրլէրինտէն Թէվֆիգ էֆէնտիյէ տէօրտիւնճիւ րիւթպէտէն Մէճիտի․

Հասփիտանէի Ումումի սէր կարտաշը Միւհսին էֆէնտիյէ տէօրտիւնճիւ րիւթպէտէն Օսմանի․

Բօլիս իքինճի գօմիսէրլէրինտէն Սամուէլ վէ Հաճի Վէհպի էֆէնտիլէրէ տէօրտիւնճիւ րիւթպէտէն Մէճիտի նիշանը գիւլահլարը իհսան պույուրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ԱՍՏԻՃԱՆ․— Իւլայի Բ․ աստիճան տրուեցաւ Ոստիկանութեան նախարարութեան մէքթուպճի Մէհմէտ Պուրհանէտտին պէյի։ Սալիսէի աստիճան՝ Ոստիկանութեան առաջին գոմիսէր Խայրուլլահ էֆ․ի։

ՊԱՇՏՕՆԱՆՇԱՆ․— Օսմանիէի Դ․ աստիճան տրուեցաւ Ոստիկանութեան նախարարութեան Հէյէթը Թէֆթիշիէի նախագահ Եուսուֆ պէյի և Հէյէթը Թահգիգիյէի նախագահ Մէհմէտ Ալի էֆ․ի։ Դ․ Մէճիտիէ՝ կառավարական պաշտօնարաններու ոստիկանական քննիչ Օսման Նուրի էֆ․ի։

⁂ Հիճազի երկաթուղիին Նիքէլէ չքադրամը տրուեցաւ Տպագրական Տնօրէնութեան Տնօրէնի օգնականներէն Վէճիհի, Րէճայի, Արիֆ ու Ապտուլվէհապ պէյերու, Ա․ միւմէյյիզ Վէյիսի էֆ․ի, Բ․ միւմէյյիզ՝ Հաճի Փեւզիի էֆ․ի, Տպարաններու քննիչ Շէմսէտտին էֆ․ի, արձանագրութեանց տեսուչ Թահսին պէյի, քարտուղար Հիլմի, Խայրի, Շէրէֆէտտին, Համտի, Ալի Րիզա, Ալի, Զիհա, Հիւսէյին, Եուսուֆ, Ճէվատ ու Ալի Րասիմ պէյերու և բարապան Մուսթաֆա աղայի։

⁂ Լիակաթի ոսկի չքադրամ՝ Մասնաւոր Յանձնաժողովին լուսանկարիչ Ֆէյպիւս լուսանկարչատան տէր Բօլ Թարքուլ էֆ․ի։

ՕՏԱՐ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ․— Ռումէն կառավարութիւնը Ռումանական Աստղ պատուանշանին Բ․ կարգը տուաւ Դանուբի յանձնաժողովին օսմ․ անդամ և Կալացի օսմ․ ընդհանուր հիւպատոս Ազարեան էֆ․ի։ Կայս․ Իրատէ մը արտօնեց գործածութիւնը։

ՏԻՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՀԱՆՋՔՆԵՐԸ․— Պետական Խորհուրդը տասնորդի օրէնքին տրամադրութեանց վերաբերեալ խորհրդածութիւններ պարունակող ծրագիր մը պատրաստեց, որպէս զի տասանորդի հաշուէն Պետական Գանձուն պարտք ունեցող վարձակալներու սեփական անշարժ ստացուածքները տէրութեան անունին փոխանցելու եղանակին վերաբերեալ որոշումը գործադրելի ըլլայ նաև կառավարական բոլոր պաշտօնարաններուն պարտք ունեցողներուն համար։

ՊԱՂՏԱՏԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆ․— Գերման թերթ մը յօդուած մը կը գրէ Պաղտատի երկաթուղիին մասին, որուն մէջ կ՚ըսէ թէ արդէն աւարտած է այդ մեծ գիծին 200 քիլօմէթրնոց մասը։ Այժմ կը մնայ անցնիլ Տաւրոսի զանգուածը։ Այն ատեն երբ Տաւրոս լերան արգելքը հարթուի, երկաթուղին շինութիւնը Միջագետքի դաշտին մէջ, ոև է դժուարութիւն չպիտի ունենայ և շուտով պիտի աւարտի գործը։

ԻՒՂԵՐԸ․— Սժանս Լաֆան կը ծանուցանէ թէ Շիքակոյի մաս գայթակղութիւններուն հետեւանքով, կայսերական կառավարութիւնը որոշեց քննութիւն մը բանալ Թուրքիա ներածուած ամերիկեան կարագ իւղերուն մասին։ Իգտամ կ՚ըսէ թէ այս որոշման մասին ոև է լուր չէ առած ինք։ Սակայն այս կարգի որոշման մը օգտակարութիւնէն ձաւել աւելորդ է։ Այս իբր թէ թարմ «կարագ»ները ուտուելիք բաներ չեն, օրանց 5—6 ղրուշի կը ծախուի, և երբ նկատի առնուի Ամերիկայէն մինչեւ հոս փոխադրութեան ծախքը, այն ատեն կրնայ իմացուիլ թէ այսչափ աժանութեան պատճառը ի՛նչ է։ Այսչափ աժան իւղ ո՞ւր և ո՞վ կրնայ արտադրել։ Եթէ այս ապրանքները ներածուին իբր չուտուելիք եւ վարնոց ապրանք, այն ատեն ոև է մէկը չի կրնար արգիլել ըլլալ անոր վաճառման։ Եթէ այսպէս ըլլայ, ժողովուրդն ալ կ՚ազատի վարնոց իւղերը ուտելէ։ Հետեւաբար կառավարութեան ձեռք առնելիք միջոցը գովութեամբ պիտի ողջունուի։

⁂ Ներքին գործոց նախարարութիւնը հրահանգ զրկեց գաւառները մաքսատուններու մէջ տարրալուծական աշխատանոցներ բանալ և մասնաւոր պաշտօնեաներ կարգել, որպէս զի քննութիւն կատարեն ներածական իւղերուն զտութեան մասին և այսպէս ուժ տան անոր սպառման։

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ՆԱՀԱՆԳՆԵՐԸ․— Սապահի մէջ հետեւեալը կը կարդանք․— Նայէ Ֆրայէ Բրեսէ վերջերս իր հրատարակած մասնաւոր մէկ յօդուածին մէջ, Օսմ․ կառավարութեան զօրութեանը վրայ խօսելով, կ՚ըսէ թէ օսմ․ զինուորները բոլորովին նուաճած ու բնաջնջած են այն պուլկար աւազակները, որոնք անցեալները Ռումէլիի նահանգներու զանազան կողմերը երևան ելլելով հոս ու հոն կ՚ասպատակէին։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ այդ պարագան ցոյց կուտայ որ Օսմ․ կառավարութիւնը մեծապէս կարող է կարճ միջոցի մը մէջ պատժել ու բնաջնջել ամէն տեսակ խռովարարական անձերը։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆ Սըր Նիքօլաս Օքոնոր երեկ քանի մը պաշտօնեաներու ընկերակցութեամբ Իմօճըն պահականաւով մեկնեցաւ Մարմարայի մէջ պտոյտ մը կատարելու համար։ Պիտի երթայ նաև Նիկոմիդիա և Մուտանիա։

ՎԱՐՁՈՒ ԿԱՌՔԵՐԸ․— Քաղաքապետութիւնը կարգ մը որոշումներ տուաւ վարձու կառքերուն համար։ Կառապաններու արհեստապետը, պաշտօնը հաղորդեց բոլոր կառապաններուն։ Այդ որոշումները կը տրամադրեն որ կառապանները, որոշ ժամանակէ մը ետքը, պարտաւոր ըլլան միաձև հագուստ կրելու. կառքերուն ներքին մասերը «մարոքէն»ով կահաւորուին՝ առողջապահական նկատումներով։ Անասունները գրաւական տուգանքի պիտի ենթարկուին։ Արհեստապետները պիտի քննեն կառքերը ու ձիերը և գործածուելու անյարմարները գործածել պիտի չտրուին։ Թուրք թերթերը այս առթիւ կ՚առաջարկեն որ կառքերու վարձքին համար սակագին մը պատրաստուի։

ՀԵՌԱԳԻՐԻ թաւերը հաւաքելու աւելի կանոնաւոր եղանակ մը հաստատելու համար յանձնաժողով մը կազմուեցաւ որ ամէն օր գումարուելով Հեռագրական և Թղթատարական պաշտօնարանին մէջ, խորհրդակցութիւն կատարէ։

—Նկատելով որ Զօրի հեռագրական մեծ թելը մինչև քննելու համար կարգուած քննիչներուն պաշտօնը բաւական է, Պետական Խորհուրդը որոշեց քննիչ մը եւս կարգել նոյն թելին այն մասին համար որ Հալէպի հեռագրական ընդհանուր Տնօրէնին իրաւասութեան սահմանին մէջ կը գտնուի։

ԴԱՏԱՍՏԱՆԻ ԷՆԹԱՐԿՈՒԱԾ․— Կայս․ Իրատէ մը, հրամայեց դատաստանի ենթարկել Գամէլմանճիի նահանգին Մէսէրէի գաւառակին գայմագամ Գալիպ էֆէնտին, իր պաշտօնավարութեանը մէջ ապօրէն արարքներ ունեցած ըլլալուն համար։

ՅՈՅՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԿՈՒԹԻՒՆԸ․— Ֆէները Պատրիարքարանին Բրոմերօքի գիւղին մէջ գեղծումներ երևան հանուեցան։ Մասնաւոր յանձնախումբ մը կազմուեցաւ այս առթիւ, որու քննութիւնէն ետք գեղծումներուն հեղինակը պաշտօնանկ եղաւ։

⁂ Բերայի Յունաց եկեղեցիներու և վարժարաններու հոգաբարձութեան սնտուկէն 60 ոսկի գողցուած ըլլալով, հեղինակը պաշտօնանկ եղաւ և դրամը գանձուեցաւ երաշխաւորներէն։

⁂ Դիմում եկեղեցական մը․— Ֆէները Պատրիարքարանին բարապանները առջի օր այդ թաղին մէկ գինետան մէջ գտան Եփեսոսի քահանաներէն հայր Բախիոսը որ ժամանակէ մը ի վեր Պոլիս կը գտնուէր։ Այս քահանան պատժի ենթարկուած ըլլալով, հոգ գացած էր իր սխալները մաքրելու՝ ոգելից բաժակներով։ Այս քահանան կ՚երևի թէ իր մասնաւոր կարողութիւններէն ալ զրկուած էր, քանի որ Պատրիարքարանը զայն զրկեց յիմարանոց։

⁂ Ճգնաւորի մը պատմութիւնը․— Երէկ Պոլսկաց կղզին մէջ տօնուեցաւ յիշատակը Ս․ Մէթօտիոսի, որ Պատրիարք եղած է Պոլսոյ։ Այս առթիւ նոյն եկեղեցիին մէջ հանդիսաւոր պատարագ մատուցանուեցաւ։ Այս եկեղեցին որ Ս․ Յովհաննէս Մկրտիչի անուան նուիրուած է, իր պատմութիւնը ունի։ Ս․ Մէթօտիոս պաշտօնանկ եղած եւ Պոլսկաց (Անտիգոնի) կղզին զրկուած էր Թէոֆիլոս Իկոնոմաքի կողմէ, ուր անօթութենէն մեռնելու դատապարտուած էր։ Բայց այնպէս չեղաւ, որովհետև խեղճ ձկնորս մը իրեն ուտելիք կը տանէր գաղտնապէս։ Այս կեանքը եւթ տարի տեւեց։ Թէոֆիլոսի մահուանէն ետքը, իր բարեպաշտ այրին Թէոդորա, վերջ տուաւ Մէթօտիոսի չարչարանքներուն, զայն կանչեց և վերստին Պատրիարքական Աթոռը բարձրացուց և անոր ճգնարանին վրայ կանգնել տուաւ այժմեան Ս․ Յովհաննէս Մկրտիչ եկեղեցին, այս Սուրբին մէկ ոսկորը՝ ալ ձեռքին մէկ մասն ալ նուիրելով եկեղեցին, ուր դեռ պահուած է։ Ս․ Մէթօտիոսի գերեզմանն ալ եկեղեցիին մէջ է։

ԿԱՅՍ․ ԹԱՆԳԱՐԱՆԻՆ Տնօրէնի օգնական Խալիլ պէյ Սամսոն պիտի երթայ՝ Դարա-Սամսոն անուն տեղը հնագիտութեան տեսակէտով ուսումնասիրութիւններ կատարելու և ի հարկին պեղումներ ընել տալու համար։ Խալիլ պէյ յետոյ Սըվազ պիտի երթայ՝ տեղւոյն հնութիւններուն և մասնաւանդ իսլամական հնութեանց լաւ պահպանման մասին հարկ եղած միջոցները ձեռք առնելու համար։

ՊԱՐՍԻՑ դեսպանատան Բ․ թարգման և ծանօթ վաճառական Գրիգոր Խան Շահմանեան, որ Թիֆլիզ գացած էր, Պոլիս դարձաւ Արեւելեան ճեպընթացով։

ՄԱՔՍԱՑԻՆ վերատեսչութիւնը ապրանքները կշռելու գործառնութեանց կանոնաւորման համար 50 հատ նոր կշռաքարներ պիտի բերել տայ, որոնք զանազան մաքսատուններու մէջ պիտի զետեղուին։

ԶՈՆԿՈՒԼՏԱՔԻ ԱՂԷՏԸ․— Ֆրանսական Էֆի նաւաճիրը առջի օր Զոնկուլտաք մեկնեցաւ, վերջին ողողումին ջրհորները նորոգելու համար գործաւորներով և նիւթեղէններով։ Կ՚ըսուի թէ երեք շաբաթէն կարելի պիտի ըլլայ հանքերու աշխատութիւններուն ձեռնարկելով հանքածուխ յանձնել։

ՀԱՆՐԱՅԻՆ Պարտքի Վարչական Խորհուրդին նախագահ հրամանատար Մ․ Պէրժ, առջի օր հրաւիրեց ընդհանուր Տնօրէն Մ․ Բլասոի և Տնօրէն Մ․ Էնքէնսվիլի հետ, Զինուորներ ու ոգելից ըմպելիներու ճիւղը երկրալով, այդ մասին պաշտօնեաները ներկայացուց Մ․ Բլասոյի։ Այս միջոցին ձկնարանին մէջ կը ծախուէր 30 օխայի չափ թարմ ձուկ։ Մ․ Պէրժ գնեց այդ ձուկերը և Ենիգաբուէի աղքատ խալաններու և Բերայի Թաղապետութեան հիւանդանոցները զրկել տուաւ՝ հիւանդներու տրուելու համար։

ՄԻՍԻՆ ԳԻՆԸ․— Զինուորական պաշտօնարանը նկատելով որ մսին գիներու բարձրացման պատճառներէն մէկն ալ Պոլիս ոչխար զրկելու խնդիրն է, գրեց Պրուսայի, Գոնիայի և Էնկիւրիի նահանգներուն, որպէս զի հոն տանին առատ ոչխար զրկելու հոս։

ՊԱԼԵԱ-ՔԱՐԱ ԱՅՏԸՆԻ հանքի ընկերութեան բաժնետէրերը, իրենց վերջին գումարումին մէջ, նախորդ տարուան հաշիւները վաւերացուցին։ Նոյն տարուան զուտ հասոյթն է 108,723 ֆրանք և 25 ֆրանք շահաբաժին վճարուած է։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԱՐՏԱԾՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ․—Brossuu կը թուէ այն դժուարութիւնները որ կը կրեն Թուրքիոյ արտածիչներէն շատերը, օտար հրապարակներու կացութեան վրայ ճշգրիտ տեղեկութիւններ առնելու մասին։ Այսպէս, անոնք սովորութիւն ըրած են իրենց վաճառքները առանց պայմանի ուղարկել օտար գնողին կամ յանձնակատարին, ապահովութիւնը թողլով անոնց խղճին։ Իրաւ է թէ այս պայմանով է որ Եւրոպայի, մանաւանդ Թրիէսթէի, Մարսիլիայի, Լոնտոնի և Լիվըրբուլի մէջ կ՚ընդունուին ուղարկման առաջարկները, սա պատճառով որ այս քաղաքներուն մէջ կը կարծեն թէ վաճառականները պարզամիտ մարդիկ են, թէ Թուրքիայէն ղրկուած ապրանքները իբր թէ իրենց նմոյշին նման չեն ըլլար, թէ ինչ որ Արևելեան երկիրէ մը կուգայ անպատճառ խարդախուած ըլլալու է։ Պէտք է որ մեր արտածիչները թողուն իրենց այս դրութիւնը որ կործանարար է, և տեղեկութիւն առնելու համար դիմեն այն տեղին օսմ․ հիւպատոսին ուր կուզեն ապրանք զրկել։ Հիւպատոսութեան իրաւասութեան տակ է, անոնք պարտաւոր են պաշտպանել իրենց ազգայիններուն շահերը։ Մեր հիւպատոսները երբ իրենց երկիրները դառնան, բոլորովին պատրաստ պիտի ըլլան քաղաքին վաճառականութեան մասին։ Հարկ է նաև որ դիմումներ Պոլսոյ Օսմ․ Առեւտրական Սենեակին, որպէս զի այս վերջինը յարաբերութիւն մէջ մտնէ արտասահմանի օսմ․ հիւպատոսներուն հետ ամէն անգամ որ անոնք հոս գան ու և է պատճառով մը, եւ քաղէ տեղեկութիւններ այդ տեղերը ամէնէն աւելի փնտռուած ապրանքներուն, ընթացիկ գիներուն, սպառման ամէնէն խնայողական եղանակին և վերջապէս բոլոր այն բաներու մասին որ կրնան շահագրգռել Թուրքիոյ արտածման վաճառականութիւնը։ Այն ատեն է որ Օսմ․ Առեւտրական Սենեակը արտադրողներու և արտածողներու համար կարեւոր տեղեկութեանց իրական կեդրոն մը պիտի ըլլայ։

ԱՏԱՆԱՅԻ կոյսարանին մօտ Սիմոնօղլու Աբրահամ էֆ․ իրեն սեփական գետնին վրայ կտաւի գործարան մը ու մանարան մը պիտի հաստատէ։ Այդ հաստատութեան համար դուրսէն բերուելիք մեքենաները և գործիքները մաքսէ զերծ պիտի ըլլան։

ԲԵՐՔԵՐԸ․— Ատանայէն կը գրեն թէ Մայիսի յորդ անձրեւները շատ վնասած են արմտիքներուն, մանաւանդ վարսակին։ Ցորենին բերքը թէեւ վնասուած, բայց որակով լաւ է։ Որակով գոհացուցիչ է նաև վարսակը։ Այս տարուան հունձքը միջին ըլլալ կը կարծուի։ Բամպակը և սուսամը օգտուած են անձրևներէն և երկրագործները իրենց յոյսը սանոնց վրայ են դրած։

⁂ Կէլիպոլուէն կը գրեն թէ օդերը նպաստաւոր եղած են բերքերուն։ Ցորեն, վարսակ և գարի առատ են։ Սուսամն և եգիպտացորենի բերքն ալ առատ պիտի ըլլայ։ Շերամները շատ յաջողած են այս տարի և սերմն ալ աղէկ պիտի ըլլայ։ Շերամաբոյծները և թթենի տէրերը, 4-5 տարիէ ի վեր կ՚աշխատին եռանդով, այնպէս որ Կէլիպոլու շերամի լաւ կեդրոն մը պիտի ըլլայ։ Բոլոր գաւառին մէջ տնկուած են 500,000 թթենի։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ԴԱՏԱՊԱՐՏՈՒԹԻՒՆ․— Էրզրումի Վերաքննիչ ատեանը 4 տարի թիապարտութեան դատապարտած էր Արշակը, իբր խռովարար։ Պոլսոյ Վճռաբեկ ատեանը վաւերացուց այս վճիռը։

⁂ Երեք ամիս բանտարկութեան և ոսկի մը տուգանքի դատապարտուեցաւ Օննիկ որ Մահմուտի ապրանքը շորթած էր։ 10 օր բանտ Սահակ որ դէնք քաշած էր Ֆիլիպի։ Հինգական հինգ ոսկի տուգանքի՝ Ալեքսօ և Թիֆոր որոնք հակառակ արգելքի՝ զէնք կրած էին։ 15 օր բանտ՝ Խալիլ էֆէնտի որ ծեծած էր Ռուսիայի Յովհաննէսը։ Շաբաթ մը բանտ՝ Մկրտիչ որ պատճառ տուած էր Մինասի վիրաւորուելուն։ Չորս ոսկի տուգանքի՝ Արթին որ ծեծած էր կինը՝ Ազատուհին և զարմիկը՝ Թագուհին։ Տարի մը բանտ՝ Ալի, որ ոստիկան Ալի Րիզա էֆ․ն վիրաւորած էր անոր՝ պաշտօնին կիրարկութեան պահուն։

ՏՐԱՄ ՄԸ ԳԱԶԱԳԵՂԻ ՄԷՋ․— Կատղած վագրի մը յարձակումը․— Կիրակի օրը ահռելի արկած մը պատահեցաւ Պառը գիւղի սիրքին մէջ զոր կը վարէ Պ․ Մամէրթ։ Ինչպէս յայտնի է, կրկաշրջանակի ձևով երկաթէ վանդակներ կան՝ առիւծներու, վագրերու և ուրիշ վայրի անասնոց խաղերուն համար։ Այդ շրջանակին կէսին մէջ այդ անասնոց համար զատ զատ տեղեր կան։ Բուն իսկ շրջանակին մէջ մտնելու համար դուռներ կան, որոնք խաղի ատեն կը բացուին և անասունները շրջանակը կը մտնեն։ Իբրեւ զգուշութիւն հաստ շուաններ ալ անցուած են երկաթէ վանդակներուն։ Կիրակի օրը, ժամը 5ին, սիրքին սպասաւորներէն Ալէքօ կարգի կը դնէր այն տախտակները որոնց վրայ անասունները խաղեր պիտի կատարէին։ Նոյն միջոցին ուրիշ սպասաւոր մը դիպուածով բաց ձգեց վագրի մը որջին դուռը։ Վագրը, որ Պրազիլիոյ անտառներէն որսացուած է ու եօթը տարեկան, դուրս խոյացաւ և սկսաւ յառաջանալ դէպ ի Ալէքօյի գտնուած տեղը։ Ալէքօ երբ տեսաւ, վախցաւ և աթոռի մը ետին պահուելու շարժում մը ըրաւ։ Վագրը, առիլէ բոլորովին կատղելով, յարձակեցաւ Ալէքօյի վրայ, գանկին պատռեց և ակռաները անցուց կոկորդին։ Աւելորդ է նկարագրել հանդիսատեսներուն սարսափը։ Նոյն պահուն Մ․ Մամէրթ վրայ հասաւ․ նախ այդ ահալի տեսարանին առջեւ վայրկեան մը շուարեցաւ, սակայն շուտով ինքզինքը գտաւ, շամփուր մը բերաւ և վագրին բերանը խոթեց․ անասունը սոսկ հետեւանքով թողուց Ալէքօն, սակայն շամփուրը Մ․ Մամէրթի ձեռքէն խլեց, որով վագրը այս անգամ աւելի բուռն յարձակում մը կատարելով խեղճ Ալէքօն վիրաւորեց։ Հանդիսատեսներէն շատերը դուրս ելան։ Սիրքին Տնօրէնը, տեսնելով որ Ալէքօյի կեանքը վտանգի մէջ է, հաստ գաւազանի մը վրայ քարիւղի մէջ թաթախուած քուրձեր անցընելով բռնկեցուց և վագրին վրայ դնաց։ Վագրը բոցերէն խրտչելով թողուց Ալէքօն։ Անասունը մէկ քանի տեղերէն վիրաւորուած ըլլալով Ալէքօն, խեղճ մարդը ազնիւ ճիչեր կ՚արձակէր։ Հանդիսատեսները սարսափի մը տակ կը գտնուէին։ Ալէքօ պառկած տեղէն վերցուեցաւ և նախնական դարմանները եղան։ Վիրաբոյժ Ճէմիլ պէյ, որ հանդիսատեսներուն մէջ կը գտնուէր, խեղճ մարդուն վէրքերը կապեց, և Ալէքօ բժշկական վարժարանին հիւանդանոցը տարուեցաւ։ Կ՚ըսուի թէ հանդիսատեսներէն ոմանք կարծիք յայտներ են թէ այդ վագրը պէտք էր սպաննել, և Մ․ Մամէրթ հակառակած է, սակայն սա ալ կայ թէ երկրորդ միջոցը եթէ արդիւնք մը չունենար, Ալէքօ մեռած էր։ Կը յիշուի թէ այդ Ընկերութիւնը Ծիւրը Մուսթաֆա Փաշա գտնուած ատեն, դարձեալ վագր մը՝ խաղացող կիներէն մէկին վրայ յարձակած էր։ Կ՚ըսուի թէ Ալէքօ եթէ աթոռի մը ետին չանցնէր, այդ վտանգը պիտի չունենար։ Յայտնի չէ եղած թէ վագրին որջին դուռը ի՛նչպէս բացուած է։ Ալէքօ երկու տարիէ ի վեր կը ծառայէր այդ սիրքին մէջ։

ԽԱԲԵԲԱՅՈՒԹԻՒՆ ՄԸ․— Լանկա բնակող Նիքօլի և Նօրկի անուն երկու եղբայրներ իրենց քայլը դուրս զրկելու առթիւ Արնաւուտքիւղի Փօչօ անուն մարդէ մը կը խնդրեն որ շոգենաւի տոմսակ մը առնէ իրենց։ Փօչօ տոմսերուն մէջ Մէճիտիէ կը պահանջէ և տոմսակը կը տանի։ Օրեր կ՚անցնին և տոմսակը չի յանձնուիր։ Փօչօ խուսափողական պատասխաններ կուտայ, վերջապէս Նիքօլի ու Նօրկի ոստիկանութեան դիմելով Փօչօն ձերբակալել կուտան։

ՇԻՐՔԷԹԻ 57 թիւ շոգենաւը, առջի առտու երբ Վօսփոր կ՚երթար, Պէշիքթաշի առջեւ մեքենայի խանգարում մը ունեցաւ․ խարիսխ երկաթ նետեց, սակայն հոսանքէն քաշուեցաւ։ Նոյն պահուն Շիրքէթի ուրիշ շոգենաւ մը վրայ հասնելով 57 թիւը Պէշիքթաշի նաւամատոյցը տարաւ։

ՇՈՎԸ ԻՆԿԱՆ․— Շիրքէթի 42 թիւը առջի օր ժամը 4ին Սկիւտարի նաւամատոյցէն մեկնելու պահուն, Տաղ համամը բնակող Իսաք Վիթալի անուն հրեայ մը աճապարանօք շոգենաւ մտնել ուզեց․ բայց ոտքը սահելով ծովը ինկաւ․ անմիջական օգնութիւններով ազատուեցաւ։

ԴԱՏ ՄԸ․— Առջի օր գրած էինք թէ Գասըմփաշայի Ռաֆիկ շաբաթ մը բանտարկութեան դատապարտուած էր Մաննիկ անուն կինը ծեծած ըլլալուն համար։ Այս առթիւ մեզի կը գրեն թէ Ռաֆիկ զրկուած էր Մարիամ անուն կնոջմէն որուն աղջիկը սրտի խնդիր մը ունէր յիշեալ Ռաֆիկի հետ։ Վերջերս այդ աղջիկը կը նշանուի ուրիշ երիտասարդի մը հետ, բարեխօսութեամբ նոյն Մաննիկի։ Ասկէց կերեւի թէ Ռաֆիկ նեղացած դիմած է Մարիամի, որ բոլոր պատասխանատուութիւնը վերագրած է Մաննիկի։ Ռաֆիկ այս պատճառաւ կռուած է այս վերջինին հետ։ Երբ արդէն յայտնի է։

ՊԷՅՔՕԶԻ մէջ և շրջականները առջի առտու ժամը 9ին հեղեղանման անձրեւ տեղացեր է։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՆԻՒ-ԵՈՐՔ 26 Յունիս․— Մ․ Նահանգաց Նախարարաց Խորհուրդը, Մր․ Ռուզվէլթի նախագահութեամբ գումարուելով, որոշեց ամերիկեան քարիւղի Ընկերութեան դէմ դատ բանալ՝ սէնատօրներու օրէնքը բռնաբարած և անոր անտեսած ըլլալուն համար։ Երկաթուղիներու մէկ քանի Ընկերութեանց դէմ ալ դատ պիտի բացուի։

ԲԱՐԻԶ․— Ֆրանսայի պատերազմական նախարարը Երեսփ․ Ժողովին պիտի ներկայացնէ՝ կառավարութեան կողմէ պատրաստուած ծրագիր մը՝ Զինուորական Խորհուրդներու բարենորոգման մասին։

— Ընդհանուր դատախազ Մ․ Պօտուէն շարունակելով այսօր իր ճառին ընթերցումը, սկսաւ հերքել այն յայտարարութիւնները իբր թէ խոստովանութիւններ ըրած ըլլայ Տրէյֆիւս։ Յետոյ ըսաւ թէ մի առ մի պիտի քննէ Ռէննի պատերազմական Ատեանին առջեւ Տրէյֆիւսի դէմ եղած ամբաստանութիւնները։ «Կ՚ուզեմ, ըսաւ, այս քննութիւնը բացարձակապէս պիտի ցրէ անոր դէմ եղած ամէն ամբաստանութիւն»։ Այս նիստին նախորդ նիստերէն աւելի բազմութիւն կար։ Տրէյֆիւսի փաստաբան Մօռնար սկսաւ իր ճառին, որ երկու նիստ պիտի քաշէ։

ՊԵՐԼԻՆ․— Վիլհէլմ կայսր շաբաթ օր զբօսական պտոյտի պիտի մեկնի Նորվեկիա և Օգոստ․ 5ին պիտի դառնայ։

— Քիլի նաւարշաւները վերջացան։ Վիլհէլմ կայսեր Մէթէօր առագաստանաւը, որուն մէջ կը գտնուէին կայսրը, Ալպէրթ իշխան, մէկ քանի ծովակալներ, և ուրիշ անձնաւորութիւններ, շահեցաւ Ա․ պարգեւը։

ՎԻԷՆՆԱ․— Կայսր Լէօբոլդ պատուանշանին մեծ խաչը տուաւ Իտալական ծովային պետ զօրավար Մօրէթայի, իսկ Երկաթէ Թագ պատուանշանին երրորդ կարգը՝ Թիֆնարպէրի Մ․ Ռօսպրանի, որուն հայրը իտալական դեսպան եղած է Վիեննա։

ՄԻԼԱՆ․— Ահռելի փոթորիկ մը քանդեց աւերեց Միլանի, Մէնդուայի, Վերոնայի և Ուտինայի նահանգներուն բերքերը։ Վերոնայի երկաթուղիի գծին վրայ հաղորդակցութիւնները խզուեցան։

ՊԵԼԿՐԱՏ․— Կառավարական կուսակցութիւնը արդէն 87 ձայն ունի, և 5 ձայն ալ պիտի ունենայ։ Բասիչի Դաշինքին բոլոր անդամները վերընտրուեցան։ Նախարարութիւնը 19 ձայնի բացարձակ մեծամասնութիւն պիտի ունենայ։

ՊՕՄ ՏԸ ՖԻԿ
ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ․ ՄԻԱՑԵԱԼ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ.Ո.	104.14½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	104.17½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	104.18
» էն վար գինը	»	104.13½

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր.	146.37½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	146.50
Երէկուան էն բարձր գինը	»	146.50
» էն վար գինը	»	46.37½

Շիրքէթը Խայրիէ	Օ. Ո.	36.50
Միթիլլիի Պանքա		6.37
Սելանիկի «	ֆր.	173.—
Քոմէրսիալ	Ա. Ո.	10.—
Քարասու Բրէվիլէժիէ	ֆր.	180.50
» Օրտինէր	»	168.—
Իզմիրի քարափ	»	595.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ. Ո.	4.35
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	8.95
» պարտաթուղթ	ֆր.	495.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	307.—
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա. Ո.	19.42
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	458.—
Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբս.	1886	321.—
» » »	1903	267.—
Թրանսվալ		51.—

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Յունական փոխառութիւն	ֆր.	273.—
Բանք Նաս. Կրէս.	»	440.—
» « » նոր	Օ.Ո.	4.08

ՀՐԱՆՏ ԴԱՄԻԱՆՕՍԵԱՆ

ՄԱՆՉՈՒՄԷ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԹԵՐԹՕՆԸ — 68 —

ԳՐԵՑ
ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ԹԱՐԳՄԱՆԵՑ
ՍԻՄՕՆ ՉՕՄՈՒԼԵԱՃԵԱՆ

Արտառոց Կտակ Մը

ԵՐԿՐՈՐԴ ՄԱՍ

Գ

ԿՐԻԱՅԻ ՔԱՅԼԵՐՈՎ

Հէրման Դիգպըրին համար դիւրին է Շիքակոյէն բերել տալ իրեն պէտք եղածին չափ դրամը, չարունակեց Մր. Խնկլիզ: Իր դրամարկղը լեցուն է, գիտեմ: Դիտեցէք, սիրելի հիւրս, որ այս 3000 տօլարը դուք ձեր գրպանին մէջ ունիք և ես կրնայի ձեր գրպանէն առնել: Բայց մենք գող չենք: Միայն Ջեր Օդէլին գինը աս է, և անշուշտ պիտի հաճիք համակերպիլ և վճարել:

—Երբե՛ք:

—Դուք գիտէք:

Այս խօսքին վրայ, դուռը դոցուեցաւ և երկու ամուսինները բանտարկուած մնացին սրահին մէջ:

Քալէի մէջ վճարուած դրամական հատուցումէն ետք Երէյթ Սօլթ Լէյք Սիթիի գողութիւնը: Ինչ անյաջողութիւն այս աւազակ Խնկլիզին համարպումը:

—Սա անպիտան Բէպն էր պատճառը, պոռաց Մր. Դիգպըրի: Մենք մեր անունը միայն հոս եկած ատեններս պիտի յայտնէինք և այն անպիտանին էր որ մեր անունը տուաւ Օկտէնի մէջ, հրապարակաւ: Եւ այն աւազակն ալ հոն գտնուելով լսեր է: Ինչ ընելու է հիմա:

—Զոհելու է 3000 տօլարը, ըսաւ Տիկին Դիգպըրի:

—Երբե՛ք, երբե՛ք:

—Հէ՛րման, ըսաւ կինը:

Եւ յետոյ, պէտք էր այս ծայրայեղութեան երթալ: Եթէ Մր. Դիգպըրի յամառէր իր մերժումին վրայ, այն չարագործները պիտի բանադատէին զինք իր քով գտնուած դրամը վճարելու: Եւ եթէ ուզէին դրամը չորթել և յետոյ գետը նետել Մր. Դիգպըրին իր կնոջմով մէկտեղ, որմն հոգր համեր էր պրպղել երկու օտարականներով, ոչ ոք քաղաքին մէջ ներկայ ըլլալն իսկ չէին գիտեր:

Սակայն Մր. Դիգպըրի ընդդիմացաւ նորէն: Թերեւս օգնութիւն մը համէր, կամ անցորդներ ըլլային, զորս կրնար ըլլար կանչել: Պարսպ չկայ: Վայրկեան մը ետքը, երկուքն ալ տարուեցան սենեակ մը, որուն պատուհանը ներքին բակի մը վրայ կը նայէր: Վայրպտ պանդոկապետը քիչ մը ուտելիք դրաւ անոնց տրամադրութեան տակ:

Անշուշտ, պահանջուած օրական 1000 տօլարին փոխարէն, Տէր և Տիկին Դիգպըրի լիուլի իրաւունք ունէին ո՛չ միայն պառկելու, այլ և ուտելու և խմելու: Այս պայմաններուն մէջ անցան 24 և յետոյ 48 ժամեր: Կարելի չէ ըսել թէ ի՛նչ աստիճան կատղեցան և զայրացան Դիգպըրի ամուսինները:

Եւ յետոյ, նոյն իսկ առիթ չունեցան պարծենալ տեսնելու Մր. Խնկլիզը, որ երեւան չէր ելներ, անշուշտ ճնշում բանեցուցած չըլլալու համար իր հիւրերուն վրայ: Վերջապէս յունիս 1ը եկաւ: Ցաջորդ օրն էր որ կէս օրէն առաջ, Մր. Դիգպըրի պարտաւոր էր անձամբ երթալ Կրէյթ Սօլթ Լէյք Սիթիի հեռագրատունը: Եթէ իր ներկայութիւնը չկարենար հաստատել հոն, ամէն իրաւունք պիտի կորսնցնէր չարունակելու համար այն խաղը որ այնքան ազնուալի եղած էր մինչեւ հիմա Մր. Դիգպըրիի համար: Ե՛հ ուրեմն, ո՛չ: Մր. Դիգպըրի չէր ուզեր տեղի տալ և տեղի պիտի չտար: Բայց ժամանակը եկած ըլլալէն ստիպուած, Տիկին Դիգպըրի միջամտեց իր կամքը քալեցնելու համար: Ենթադրելով որ Մր. Դիգպըրի ըրկուէր այնպիսի տեղ մը, ուր հարկ ըլլար կրկին և երեքկին բռիմներ վճարել: Մինչեւ պիտի վարանէ՛ր վճարելու: Ո՛չ: Լաւ ուրեմն, արդի պարագաներուն մէջ ոչ նուազ անհրաժեշտ էր վճարել, վասն զի եթէ դրամը յարգի էր իրենց համար, ո՛չ նուազ յարգի էր նաեւ իրենց կեանքը, որ այդ չարագործներուն ձեռքը կը գտնուէր: Վերջապէս պէտք էր վճարել:

Մր. Դիգպըրի մինչեւ ժամը 7 ընդդիմացաւ յուսալով նախախնամական օգնութեան մը որ չեկաւ: Արդ, ճիշտ ժամը 7½ին, Մր. Խնկլիզ Դիգպըրի ամուսիններուն ներկայացաւ ամենայն քաղաքավարութեամբ:

—Վաղը ձեր հեռագրին գալիք օրն է, ըսաւ: Աղէկ կ՚ըլլայ որ այս իրիկուն Կրէյթ Սօլթ Լէյք Սիթի գտնուիք:

—Դո՛ւք կ՚արգիլէք, պոռաց Մր. Դիգպըրի բարկութենէն հեգձամղձուկ:

—Ե՞ս, պատասխանեց Մր. Խնկլիզ, միշտ ժպտուն: Բայց կը բաւէ որ յօժարիք ձեր պարտքը վճարել և այն ատեն ազատ էք երթալու:

—Անհաւատալի առէք, ըսաւ Տիկին Դիգպըրի Մր. Խնկլիզի երկարելով պանքթօմները ծրարը զոր իր ամուսինը յանձնած էր իրեն:

Մր. Դիգպըրի քիչ մնաց որ յանկարծամահ ըլլար երբ տեսաւ Մր. Խնկլիզին պանքթօմներն առնելն ու համրելը: Բան մը չգտաւ ըսելու երբ աւազակն աւելցուց,

—Աւելորդ է որ այս դրամն առած ըլլալուս համար ընկալագիր մը տամ ձեզ, այնպէս չէ՞: Բայց մի՛ վախնաք, սիրելի հիւրս, ձեր հաչուոյն կ՚անցընեմ: Եւ հիմակ խնդիր ուրիշ բան չի մնար ընել բայց եթէ մաղթել որ Հիբերթօնի սագախաղին միլիոնները շահիք:

Դուռը բաց էր և Դիգպըրի ամուսինները, առանց աւելի խօսք մարսելու, դուրս խոյացան: Գրեթէ գիշեր էր, և դժուար էր այն տեղուանքը որոշել: Ուստի անոնց ոտնակաուուրթեան ինչպէս ցոյց տալու էր այս տեսարանին թատերավայրը: Վերջապէս ամէնէն ստիպողականն էր հասնիլ Կրէյթ Սօլթ Լէյք Սիթի, որուն լոյսերը կ՚երեւային երեք մղոն հեռուէն: Եւ այսպէս, ժամ մը ետքը, Տէր և Տիկին Դիգպըրի քաղաք հասնելով, առաջին պանդոկը իջեւանեցան: Վերջապէս Ջիբ Օդէլի չափ սուղ պիտի չըլլար:

(Շարունակելի)

ՎԱՐՁՈՒ ՍԵՆԵԱԿ ԵՒ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Պոլիս, Սլեմանաք խանի մէջ վաճառատուն մը և երեք սենեակ վարձու պիտի տրուին: Դիմել նոյն խանը, Ստեփան Գալֆայի: 20—15

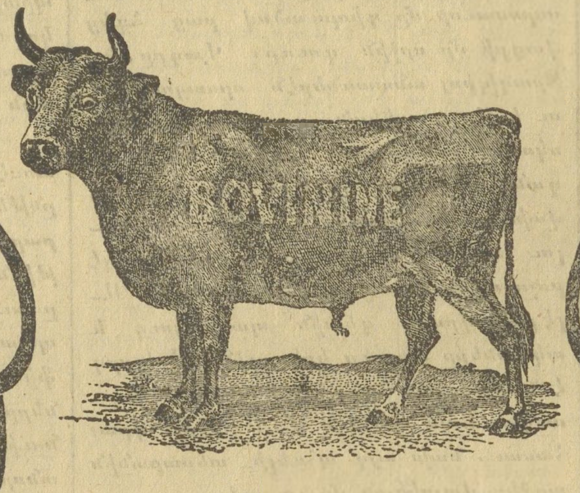

ՊՕՎԻՆԻՆ

ՍՏԱՄՈՔՍԻ ՍՈՒՐ ԿԱՄ ԵՐԿԱՐԱՏԵՒ ԽԱՆԳԱՐՈՒՄՆԵՐ
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԵՆԷ ԱՌԱՋ ԵԿՈՂ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԹՈՔԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂՈՑ ՈՒՌԻՉ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԺԱՆՏԱՏԵՆԴ, ԿԱՐՄՐԱԽՏ
ՏԵՂԱՓՈԽԻ ՋԵՐՄ
ՓՈՐՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԹԱՆՋՔ
ԶԻՒԾԱԽՏ ԵՒ ՈՒՌԻՉ ԲՈԼՈՐ ՄԱՇԵՑՆՈՂ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ՍՆՈՒՆԴԻ ՆՈՒԱԶՈՒԹԵՆԷ ԿԱՄ ՄԱՐՍՈՂՈՒԹԵԱՆ ԱՆԿԱՆՈՆՈՒԹԵՆԷ ԾԱԳԱԾ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՊՕՎԻՆԻՆ

ԱՂԻՔՆԵՐՈՒ ԲՈՐԲՈՔՈՒՄ
ՍՏԵՏՈՒՆՆԵՐՈՒ ԵՒ ԶԻՒԱՆԴՈՒԹԵՆԷ ԱՊԱՔԻՆՈՂՆԵՐՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ՋՂԱՅԻՆ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ
ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՈՒԺԱՍՊԱՌՈՒԹԻՒՆ
ՆԵՂՍՐՏՈՒԹԻՒՆ
ՑԱՄԱՔ ՀԱՐԲՈՒԽ
ՈՍԿՈՐԱՑ ԸՄՊԵԼԵԱՑ ԵՒ ԱՓԻՈՆԻՑ ԱՌԱՋ ԵԿԱԾ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
ԳՐԵԹԷ ՄԻՋՈՑԱՒ ՍՆՆԴԱՌՈՒԹԻՒՆ, ԽՈՆԱՒ ՎԻՐԱԴԱՐՄԱՆՈՒՄ ԵՒԱՅԼՆ

ՊՕՎԻՆԻՆԸ որ քսանըեօթը տարիէ ի վեր մեծ օգուտով կը գործածուի Ամերիկայի, Եւրոպայի եւ Ճարոնի բժիշկներուն կողմէ, հազարաւոր բժշկաց վկայութեամբ հաստատուած է թէ կը գերազանցէ բոլոր պատրաստ դեղերը, իր թէ բուժիչ եւ թէ սնուցիչ յատկութեամբ:

ՊՕՎԻՆԻՆԸ պատրաստուած է եզան մսին եւ մասնաւորապէս եզան ուղեղին եւ ոսկորներուն զօրացուցիչ եւ սնուցիչ հիւթերէն: Այս պատճառով ՊՕՎԻՆԻՆԻ մէջ գտնուած օգտակար նիւթերէն մէկն ալ ֆօսֆօրն է իր բնական վիճակին մէջ, որ՝ ինչպէս յայտնի է՝ մեծ եւ ազդու դեր մը ունի ոսկորի հիւանդութեանց բուժման եւ մանուկներու զօրացման եւ կազդուրման համար: Աւելորդ է ըսել թէ բնական եւ դիւրամարս վիճակի մէջ ֆօսֆօրի գործածութիւնն որ աստիճան նախընտրելի է, քան անբնական գործածութիւնը այդ դեղին: Ահա այս պատճառով, փոխանակ ԿԱԹՆԱԽԱՌՆ ԱԼԻՒՐՆերու, ՊՕՎԻՆԻՆԻ գործածութիւնը կը յանձնարարուի մանուկներու հիւանդութեանց մասնագէտ բժիշկներու կողմէ:

ՊՕՎԻՆԻՆԸ բնաւ վնաս չի պատճառեր ոեւէ հիւանդի, ինչ որ ալ ըլլայ անոր դարմանման եղանակը: Ուստի իր սնուցիչ յատկութեամբը, արագ ազդեցութեամբը եւ ամէնէն փափուկ ստամոքսներու կողմէ դիւրաւ մարսուելու յատկութիւններովը կը գերազանցէ բոլոր պատրաստ դեղերը, եւ մեծապէս կը նպաստէ մանուկներու, նոր ապաքինողներու, եւ վերջապէս ամէնէն փափուկ վիճակի մէջ գտնուողներու, ինչպէս նաեւ կաթ տուող մայրերու:

Ներկայ ծանուցման շուրջն ակնարկ մը նետել բաւական է, հասկնալու համար թէ ՊՕՎԻՆԻՆԸ ինչ կարգի հիւանդութեանց համար բուժիչ յատկութիւն ունի:

Նկատի առնելով նոյն դեղին ունեցած հրաշալի օգտակարութիւնը, ՊՕՎԻՆԻՆԸ բերուած է Թուրքիա եւս: Վաճառման կեդրոնատեղին է Կ. Պոլիս, Ենի Ճամիի մօտ, Օսմ. Նամակատան ետեւի փողոցը ԱՐԴԱՐԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ դեղավաճառատունը, որուն պէտք է դիմել Թուրքիոյ ամէն կողմերէն մեծաքանակ գնումներու համար: Կը գտնուի նաեւ բոլոր մեծ դեղարաններու եւ դեղավաճառներու քով:

Օ ԹԱԼՕՆ Տ՚ՕՌ

Պարոն էֆ. Անանեան, հաստատուած Ղալաթիա, Հայվանաթ փողոց, Թիւ 103, ծանօթ է իբր առաջնակարգ կօշիկի գործարանատէր և 1903ի Աթէնքի միջազգային ցուցահանդէսին մէջ պատուոյ վկայական առած է: Կը ծանուցանէ հասարակութեան թէ ընտիր և առաջնակարգ նիւթերով և նորոգ ձաշակով պատրաստուած ամէն տեսակ կօշիկներ ունի այրերուն համար, 60 ղրուշի գինով: Կան նաեւ կիներու համար խիստ սիրուն պօթեր և տղոց համար կօշիկներ, մօրթէ բանդուֆլաներ և այլն:

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ
ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ անուամբ հ ապարանի վրայ, ծանօթ համեստ ընտրելագոյն վաճառատան ընկերներէն Տէր Արտակ Մուսիկեան բաժնուած ըլլալով, գործը ամբողջովին մնացած է Տէր Տիգրան Տամլամաեան եւ Ընկ.ի որ բոլորովին նոյն պիտի շարունակէ գործել նոյն ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ անուամբ: Բոլոր վաճառատան մէջ պատրաստ կը գտնուի նոր ու գեղեցիկ ձեւերով մը զարդարուն հագուստներ, ... եւ կրպակս, նաեւ վաճառատան յարգելի պետերը կը ստանձնեն ամբողջական պատուէրներ (սիւր գոմանս) և այլ հագնելիքներ, կերպասի ձեւի և կարուածքի ... Այս առթիւ ... Պատրաստ է ... համեստ վճարումներով հագուստ պատուիրել ամէն ... թիւնը ... ամբողջ ...

Ա. կարկուծիւն ... թիւր ՆՐՀԱՐ ... Միակ կեդրոնատեղին

"ՀԱՃԻ ՇԱՀԻՆ",

25 Մոլլաճի Համամ, Հավուզլըդարըր խանի կից թիւ 25:

22—50

ՆՇԱՆ ՃԱՄԻՃԵԱՆ
ՄԱՍՆԱԳԷՏ ՀԱՐՍԱՆԵԿԱՆ ՄՈՄԵՐՈՒ
ԵՒ
ԹԱՂՄԱՆԱԿԱՆ ՀԱԳՈՒՍՏՆԵՐՈՒ

Կ՚ուզէ՞ք հարսնեւքներնուդ փայլը աւելցնել, գեղեցիկ «էֆէ» մը տալ ժամերուն, դիմեցէք ՆՇԱՆ ՃԱՄԻՃԵԱՆԻ վաճառատունը, ուր զարդ պատրաստ գտնուած մոմերը կը զարդարուին նաեւ մեծ ընտիր վերջին նորաձեւութեամբ հարսանեկան մոմեր, ամենէն աժան գիներով: Կը գտնուին նաեւ հանդերձանք, ... պսակի ... վարագոյր ... եւն. եւն.

Փութացէ՛ք, հարսնիքի Տէրեր, այցելել անգամ մը Նշան Ճամիճեանի հարսանեկան մոմերու հաշ վաճառատունը, ... մի ... ուրիշ տեղ ...

ՄԻԱԿ ՏԵՂ ՋԻՐՈՒԱԾ

ՆՇԱՆ ՃԱՄԻՃԵԱՆ

Կ. Պոլիս, Գոմանճը խանի առջ. թիւ 86 20—8

ՆՈՐԱՀՆԱՐ
ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՋՈՐ ԲԻԼ

Տուներու, գրասենեակներու և ամէն կարգի հանրային հաստատութեանց ինչպէս նաեւ մասնաւոր և հանրային կառքերու մէջ գործածուելու նպատակով Ֆրանսայի մէջ պատրաստուած այս Ջոր Բիլը (զանգակ sonnerie) իր օգտակարութեան և անթերի գործելու յատկութեան տեսակէտով եր գերազանցէ մինչեւ հիմա ելած բոլոր իր նմաններ: Ուստի եր յանձնարարուի պէտք ունեցողներուն վերոյիշեալ ֆրանսական նոր գիւտ ջոր Բիլեն առնել:

Այս նորահնար «Ջոր Բիլ»ը՝ չունենալով իր մէջ ոչ զինգօ, ո՛չ ուղ, ո՛չ հողէ կամ ապակիէ չինուած գործիներ և ո՛չ ալ շղթաներ, ... բաց ... ու ... պարզ ... իր միւս մասերուն պէս ալ յարատեւ է:

Վերոյիշեալ Ջոր Բիլը որ հագիւ յուշակիր տափի մը ծաւալը ունի, ձայնի տեսակէտով ալ եր գերազանցէ նոյն իսկ իրմէ չորս անգամ մեծ ծաւալ ունեցող միւս զանգակները:

«Նորահնար Ջոր Բիլ»ին ամէնէն դիւրաւ մէկ յատկութիւնն ալ աս է որ պատենեչուած առնէր, ... մը ... ձեռքի մը ... կենայ ... դիւրաւ փոխադրուիլ և մանաւանդ երկայնութեան ... բոլոր դրոնեայ շրջակայ կայծ ... ուզուի:

Գինը Պոլսոյ համար 25 գաւառներու համար կանխաւ առաքուելով մը թղթատարի ծախքով 35 դրուշ է:

Միակ կեդրոնատեղին է. — Լաւ Ջամիէ Ճաթալի, Ցովհաննէս Փափազեանի «Մահմուդ-Պը Օսմանիյէ» վաճառատունը. Թիւ 57—59: 9—10

ԼԱՆՔԱՇԻՐ
ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
Սգլիրիկն

Դրամագլ. սուելի բան 13,000,000
Տարեկան գանձում տոկոսէ և ապահովագինէ 4,162,578
Անգլ. ապահովագրական ընկերութիւն Հրդեհի դէմ եւ կեանքի վրայ

Որ այժմ ձուլուած է ՌՕԵԼ ապահովագրական ընկերութեան հետ

Հրդեհի դէմ ապահովութիւն ամէն տեսակ սեփականութիւններու վրայ, — քարուղէն և փայտէն կալուածներ, առեւտրական թանգերը ապրանքներ, եւն. եւն.

Լանքաշիր միշտ նպատակը եղած է ամէն կորուստ արագ և արդար կերպով վճարելու համար:

Իր դրամագլխին՝ 13,062,125 անգլ. ոսկիի բարձր թիւը բացարձակ ապահովութիւն մը կ՚երաշխաւորէ ապահովագրեալներուն:

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆՔ
ԼԻՎԸՐՓՈՒԼ, թիւ 1՝ ՆՈՐԹ ՃՕՆ ՍԹՐԻԹ
ԼՕՆՏՕՆ, 28՝ ԼՈՄՊԱՐՏ ՍԹՐԻԹ

ԸՆԴՀ. ԳՈՐԾԱԿԱԼ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ՓՕՍՏ ԹԻՒԼԼԻՓ ԵՒ ԸՆԿ.
Նօ. 4 և 5 Քիւչիւք Թիւնէլ խան
Դեբ-Գործակալ Էսիրէնի
ՄԱԳՍՈՒՏ Ց. ՍԱՆՏԱԼՃԵԱՆ

Ուրիշ գեր գործակալութիւններ ունի Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներուն մէջ: 50—9

HUILE de HOGG
ՀՕԿԻ ՄՕՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԹԱՐՄ ԻՒՂ

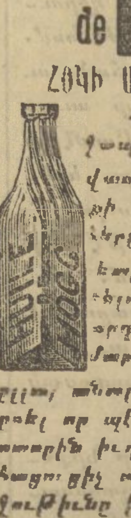

Հանրածանօթ են այն տաղտկալի արդիւնքները զորս վատառողջ, անարիւն կամ կուրծքի հիւանդութիւն ունեցող անձերը կ՚առնեն թարմ մօրիւի ձկան իւղը գործածելով: Այսու հանդերձ, կարեւոր արդիւնքներ ձեռք ձգելու համար, անհրաժեշտ է որ այս իւղը ըլլայ անարատ և ընտիր: Աւելորդ է ըսել որ պէտք է զգուշանալ կեղծ կամ տարրին իւղերէ, որոնք փոխանակ զօրացուցիչ արդիւնքներ տալու, տաղտկալի կը ձգեն: Հօկի իւղը ամէն երաշխաւորութիւն կ՚ընծայէ անարատութեան և ազդուութեան, որոնք անհրաժեշտ են հիւանդներուն: Իր անժխտելի գերազանցութիւնը աւելի քան 50 տարիէ ի վեր ճանչցուած է ամբողջ աշխարհի բժիշկներուն կողմէ և վաւերացուած է բոլոր արուեստաժողովներէն: Հօկի իւղը ճանկուկներու չիջեցուն, միայն կը ծախուի: Արտաքին պահարանին վրայ պահանջեցէք գործարանատիրոջ միութեան երաշխաւորութեան դրոշմը:

Ջկան իւղ չկրցող մանուկներուն կը յանձնարարուի ՀՕԿԻ ԷՄՈՒԼԶԻՕՆը որ ձկան իւղին ազդեցութիւնը ունի:

Կեդրոնատեղի Կ. Պոլիս Սուլթանեան խան 23—25 Պ. Է. Յովհաննէսի վաճառատունը: 39—50

ՏՕՔԹՕՐ
Ա. ԳԱԶԱԶԵԱՆ
ԲԺԻՇԿ Ս. ՓՐԿՉԻ ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ

Կը դարմանէ ամէն տեսակ ներքին, վիրաբուժական եւ ափրոդիտեան հիւանդութիւններ

Բացի Ջորեքշաբթի և Ուրբաթ օրերէ, ամենառաւօտ կանուխ և ժամը 9էն (Ը. Թ.) վերջ կը գտնուի իր բնակարանը՝ Մագրքիւղ Սագըզ-Աղաճ. և ի գիւղութիւն Պոլսոյ իր հիւանդներուն՝ Դշ. և Ուր. օրերէ զատ, կը գտնուի ժամը 6էն 9 (Ը. Թ), Պալը-Փազար Եօգուշը Վահրամ էֆ. Ասատուրեանի դեղարանը: 2—30

Հինգշաբթի օրերը ձրի:

ԹԱՀԹԱՊՐՈՒՆԵԱՆ
ԹԵՐՋԻ ՅԱԿՈԲ

Մահմուտ Բաշայա Մահմութ Բէը խանին 32 համարով մագազայի ... 16 50

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ծամբորդ և ապրանք փոխադրող շոգենաւեր

Ա. կարգի	Բ. կարգի
Սէտի	Նալդօքրիս
Մինիօ	Էմէլօիս
Րաֆսիս	Պուզիրիս
Թէյպըր	Մօէրիս
Նարպօն	Ֆօյէլի
Նավարին	Փարօս
	Թիպա

Առաջին կարգի շոգենաւերը շատ հանգստաւէտ են: Նաւուն մէջտեղն ընդարձակ սենեակներ ունին, ելեկտրական լուսաւորութեամբ կը լուսաւորուին և կին ճամբորդներու համար տեսչուհի ունին:

Երկրորդ կարգի շոգենաւերն ալ առաջնակարգ թուով ճամբորդներ կ՚առնեն, բայց տեսչուհի չունին: սղոյն.

Կ. Պոլսէ Լիվրբուլ Ա. կարգի գինն է 15
» » Բ. » » » 11

Կը խնդրուի վաճառականներէն որ փոխադրութեանց և Ղալաթիոյ մաքսէն հանելու համար իրենց հրահանգները տան շոգենաւին ժամանումէն 24 ժամ առաջ:

Ամերիկայի և Եւրոպայի նաւահանգիստները առնելու համար ապրանքներ կ՚ընդունուին:

Դիմել առ Ճ. Վ. Ուիթօլ և Ընկ.
Գործակալք
Ուիթօլ խան, Պահճէ գաբու, Պոլիս
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ ԸՆԿ.
25—50 31 Ճէյմս Սթրիթ, Լիվրբուլ

ՏՕՔԹ. ՅԱԿՈԲ ՓԷՇՏԻՄԱԼՃԵԱՆ

որ Բժշկական Վարժարանի այս տարուան քննութիւններուն մէջ առաջին հանդիսացողներէն եղած է և քայլաւաստիճանի բժշկութեան և ղիրաբուծութեան վկայական ստացած է, միանգամայն միասալով պատուուած է, այս անգամ իրեն դիմող հիւանդաց դիւրութիւն ըլլալու համար կը գտնուի Բէջիւրթի ջերեկէ վերջ Էթ Մէյտան, թիւ 2 տունը, Եօկո չարշըի վերջ Նշան Թաշ Պաղճեան էֆ.ի դեղարանը, միւս օրեր Լանկա ծանօթ Ատիլեան էֆ.ի դեղարանը, ուր իրեն դիմող հիւանդները բժշկական նոր մեթոտով կը դարմանէ: Շաբաթ օրեր աղքատաց ձրի: 10—4

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ